LUE ENSIN – Liiketoiminnan juridiikka, kirjatentti

Opintojakso: Liiketoiminnan juridiikka A31L0005-3009 (Lapin AMK) **Tentti:** tiistai 17.11.2026, **kirjatentti** (book exam) **Tämä paketti:** 0 opas · 5 aihepakettia · lakipaketti · muistisäännöt · kysymyspankki · 2 harjoituskoetta · kuvat · offline-opiskelusivu

---

1. Mitä tenttiin oikeasti kuuluu

Aihe	Lähde	Laajuus
Oikeuden olemus (luku 1)	Juridiikan perusteet	koko luku, s. 30–61
Henkilöoikeus (luku 2)	Juridiikan perusteet	**vain s. 63–84**
Yleinen + erityinen sopimusoikeus (luvut 3–4)	Juridiikan perusteet	**s. 111–254**
Vahingonkorvausoikeus (luku 6)	Juridiikan perusteet	**vain s. 383–398**
Yritystoiminta (luku 4)	Kyläkallio, Yritysjuridiikka 2025	koko luku 4
Mikä yhtiömuoto yritykselle?	Moodle-PDF (Veronmaksajan pieni opas 1/2026)	11 sivua
Oikeustoimilaki 228/1929	finlex.fi	koko laki (4 lukua, 42 §)
Kuluttajansuojalaki 38/1978	finlex.fi	**vain 2 luku** (markkinointi ja menettelyt asiakassuhteessa, 1–20 §)

Kaksi asiaa, jotka kannattaa tietää heti:

1. **Luentokalvot eivät tule kirjatenttiin.** Moodlessa lukee: *"Luentojen kalvot (nämä eivät tule kirjatenttiin)"*. Tentti luetaan kirjoista, lakitekstistä ja Moodlen "Opintomateriaali"-osiosta.
2. Kurssin ohjeen mukaan **tekoälyn käyttö on kielletty opintojakson omissa tuotoksissa** (oppimispäiväkirja). Nämä muistiinpanot ovat lukemisen tuki ja kertausmateriaali – tenttivastaukset ja oppimispäiväkirjan kirjoitat itse omin sanoin.

---

2. Neljän päivän suunnitelma (pe 13.11. → ti 17.11.)

Ajankäyttö yhteensä noin **12–14 h**. Jokainen päivä: lue → muista → testaa.

Perjantai 13.11. (2,5 h) – perusta kuntoon

- Lue **01_Oikeuden_olemus** (45 min)
- Lue **02_Henkilooikeus** (45 min)
- Tee muistisäännöt-kortit aiheista 1–2 (20 min)
- Vastaa kysymyspankin osion "Oikeuden olemus" + "Henkilöoikeus" kysymyksiin (40 min)

Lauantai 14.11. (4 h) – sopimusoikeus (tentin suurin osa)

- Lue **03_Sopimusoikeus** kokonaan (2 h)
- Lue OikTL pykälä pykälältä – keskity 1, 2, 6, 7, 9, 11, 25, 28, 30, 31, 32, 33, 36 § (45 min)

- Kysymyspankki: sopimusoikeus (45 min)
- Kirjoita ulkomuistista: "sopimuksen synty" ja "pätemättömyysperusteet" (30 min)

Sunnuntai 15.11. (4 h) – vahingonkorvaus + yhtiömuodot

- Lue **04_Vahingonkorvaus** (45 min)
- Lue **05_Yritystoiminta** (2 h) – tämä on pitkä luku, lue osio kerrallaan
- Lue Moodle-PDF "Mikä yhtiömuoto yritykselle?" (20 min)
- Kysymyspankki: vahingonkorvaus + yritystoiminta (55 min)

Maanantai 16.11. (3 h) – testi + aukot

- Tee **Harjoituskoe 1** ajastettuna, 90 min, ilman kirjaa
- Korjaa pisteytysohjeella (20 min)
- Listaa väärät vastaukset → lue vain ne kohdat uudelleen (40 min)
- **07_MUISTISAÄNNÖT**: "Viimeisen illan 20 asiaa" (30 min)

Tiistai 17.11. aamu (45 min)

- Selaa kuvat (5 min)
- Lue 07_MUISTISAÄNNÖT + 00-osion "Vastausmalli" (20 min)
- Tee **Harjoituskoe 2** vain monivalinnat, 20 min – lämmittelyksi

---

3. Miten tenttivastaus kirjoitetaan (tämä tuottaa pisteet)

Jokaisessa vastauksessa neljä askelta – sama kaava sekä oikeustapauksissa että esseissä:

1. **Säännös** – mikä laki ja mikä pykälä (tai mikä oikeusperiaate).
2. **Tunnusmerkistö** – mitkä ehdot säännöksessä on.
3. **Soveltaminen** – mitkä tosiseikat täyttävät mitkä ehdot.
4. **Johtopäätös** – kuka vastaa, mitä seuraa, kuka voittaa.

Esimerkki (lyhyt):

> *OikTL 30 §:n mukaan oikeustoimi ei sido vieteltyä, jos vastapuoli on saanut sen aikaan petollisella viettelyllä. Tässä myyjä väitti auton ajomääräksi 80 000 km, vaikka mittarilukema oli 240 000 km. Kyse on petollisesta viettelystä. Ostaja ei siis ole sidottu kauppaan ja voi vaatia hinnanalennusta tai kaupan purkua.*

Pistemenetys tulee lähes aina siitä, että vastaus jää tasolle "minusta tuntuu" – ilman pykälää ja ilman soveltamista.

---

4. Paketin sisältö ja miten sitä käytetään

Tiedosto	Käyttö
`01_Oikeuden_olemus.md`	lue kerran, kertaa muistisäännöistä
`02_Henkilooikeus.md`	lue tarkasti: käsitteet menevät helposti sekaisin
`03_Sopimusoikeus.md`	**tärkein** – lue kahdesti
`04_Vahingonkorvaus.md`	lyhyt, opettele ulkoa vastuuperusteet
`05_Yritystoiminta.md`	toiseksi tärkein – yhtiömuodot taulukkona
`06_Lait.md`	pykäläkartta: mitä OikTL ja KSL 2 luku pitävät sisällään
`07_MUISTISAÄNNÖT.md`	kertaus ja viimeinen ilta
`08_KYSYMYSPANKKI.md`	150 kysymystä + mallivastaukset
`09/10_HARJOITUSKOE`	ajastettu testi + pisteytys
`11_ARVIOINTI.md`	miten pisteytät itsesi
`kuvat/`	5 muistikuvioa (sopimus, pätemättömyys, vahinko, yhtiömuodot, oikeuslähteet)
`index.html`	koko paketti yhtenä offline-sivuna, sisältää itsearviointitestin

5. Kolme asiaa, jotka ratkaisevat arvosanan

1. **Sopimusoikeus on suurin osa tenttiä.** Jos osaat sopimuksen synnyn, pätemättömyyden ja edustuksen, olet jo puolivälissä.
2. **Yhtiömuodot ovat toinen suuri.** Opettele taulukko: kuka vastaa, mitä pääomaa tarvitaan, kuka edustaa, miten perustetaan.
3. **Pykälät kannattaa opetella ulkoa numeroina** – OikTL 1, 6, 9, 25, 28–33, 36 ja KSL 2 luvun 1, 6, 7, 9 §. Ne toistuvat tentistä toiseen.

01 · Oikeuden olemus (Juridiikan perusteet, luku 1, s. 30–61)

> **Miksi tämä luku on tentissä?** Se antaa koko kurssin sanaston ja kartan. Tentissä kysytään lähes aina: *mitkä ovat oikeuslähteet ja miten ne asettuvat arvojärjestykseen*, *mitä tuomioistuimia Suomessa on* ja *miten laintulkinta tehdään*.

---

1. Mitä "oikeus" tarkoittaa – kolme eri merkitystä

Sana **oikeus** tarkoittaa suomessa ainakin kolmea eri asiaa. Tämä on suosittu tenttikysymys.

Merkitys	Esimerkki
Oikeusjärjestys – yhteiskunnan säännöt kokonaisuutena, "kaikille yhteiset pelisäännöt"	"Suomen oikeus muodostuu laista ja muista oikeuslähteistä."
Subjektiivinen oikeus – henkilölle oikeusjärjestyksen mukaan kuuluva valta	"Minulla on oikeus vahingonkorvaukseen."
Tuomioistuin (arkikielessä)	"Asia menee oikeuteen."

Lisäksi puhutaan **oikeudellisesta velvollisuudesta**. Usein yhden henkilön oikeutta vastaa toisen velvollisuus – tämä on oikeussuhteen rakenne: *oikeus ja velvollisuus ovat saman kolikon kaksi puolta.*

---

2. Oikeusvaltio ja vallan kolmijako

Suomi on **oikeusvaltio**: julkinen valta käytetään lain nojalla, eikä kukaan – ei edes eduskunta enemmistöllä – voi rikkoa perustuslakia. Perustuslaki on kaiken yläpuolella.

Valtiovallan kolmijako (Montesquieun periaate) – kolme valtaa eri elimissä, jotta valta ei keskitty:

Valta	Käyttäjä Suomessa
Lainsäädäntövalta	Eduskunta
Hallitusvalta (toimeenpanovalta)	Tasavallan presidentti ja valtioneuvosto
Tuomiovalta	Riippumattomat tuomioistuimet

> **Muistisääntö: "LHT" – Laista Huolimatta Tuomitaan?** Ei. **"Laki – Hallitus – Tuomio"**: Eduskunta säätää, hallitus panee täytäntöön, tuomioistuin ratkaisee. Tuomioistuimen riippumattomuus on oikeusvaltion ydin: tuomari ei saa ohjeita poliitikolta.

Keskeiset perustuslain kohdat: ylin valtiovalta kuuluu kansalle, jota edustaa eduskunta; lainsäädäntövalta kuuluu eduskunnalle; hallitusvaltaa käyttävät presidentti ja valtioneuvosto; tuomiovaltaa riippumattomat tuomioistuimet.

---

3. Oikeusjärjestys ja oikeudenalat

Oikeusjärjestys jaetaan kahteen suureen osaan:

- **Yksityisoikeus** – yksityisten (henkilöiden ja yritysten) väliset suhteet. Esim. sopimusoikeus, vahingonkorvausoikeus, perheoikeus, velvoiteoikeus, esineoikeus, yhtiöoikeus.
- **Julkisoikeus** – yksityisen ja julkisen vallan välinen suhde. Esim. hallinto-oikeus, verooikeus, rikosoikeus, valtiosääntöoikeus.

Toinen tärkeä jako:

- **Aineellinen oikeus** – mitä saa ja mitä ei saa tehdä (esim. "kauppa on sitova").
- **Menettelyoikeus / prosessioikeus** – miten asia viedään tuomioistuimeen ja miten se ratkaistaan.

Oikeussubjekti = se, jolla voi olla oikeuksia ja velvollisuuksia: luonnollinen henkilö ja oikeushenkilö (osakeyhtiö, yhdistys, säätiö). Vain **oikeussubjekti voi olla sopimuksen osapuoli** – esimerkiksi rekisteröimätön yhdistys ei voi avata pankkitiliä, koska se ei voi olla sopimussuhteen osapuolena.

---

4. Oikeuslähteet – tentin varmin aihe

Oikeuslähde = mistä oikeusjärjestyksen sisältö löytyy. Suomen oikeusjärjestyksessä tärkein on **laki**.

4.1 Vahvasti velvoittavat (pakko noudattaa)

1. **Laki** – eduskunnan säätämä
2. **Asetus** – valtioneuvoston, ministeriön tai presidentin antama, lain nojalla
3. **Viranomaismääräys** – esim. Ruokaviraston määräys, annettu lain valtuutuksella

4.2 Heikosti velvoittavat (pitää ottaa huomioon, mutta eivät sido samalla tavalla)

1. **Lainvalmisteluaineisto** – hallituksen esitys (HE), mietinnöt; kertoo *mitä lailla on haluttu*
2. **Tuomioistuinratkaisu** – erityisesti **KKO:n ennakkopäätökset** (KKO:2010:67 ym.), jotka ohjaavat tulkintaa
3. **Oikeustiede** – lainoppineiden tulkinnat, kun muuta ei ole

4.3 Sallitut ("saa käyttää")

1. **Maantapa / kauppatapa** – vakiintunut käytäntö, erityisesti liike-elämässä
2. **Kansainväliset sopimukset ja EU-oikeus** – ks. kohta 5
3. **Yleiset oikeusperiaatteet** – esim. kohtuullisuus, vilpittömän mielen suoja

> **Muistisääntö: "LAVA – LAVa-taan – Sallitut"** **L**aki · **A**setus · **V**iranomaismääräys → vahvasti velvoittavat **L**ainvalmisteluaineisto · **A** (oikeuskäytäntö = **KKO**) · **V**ähemmän sitova = oikeustiede → heikosti velvoittavat Sallitut: maantapa, EU, periaatteet. *Kolme kovaa – kolme pehmeää – loput vapaaehtoisia.*

Tärkeä nyanssi: laki ei pysty eikä välttämättä edes halua säännellä kaikkea tyhjentävästi. Siksi maantavalla, ennakkopäätöksillä ja oikeustieteellä on käytännössä suuri merkitys. Lain sanamuoto on lähtökohta, ei aina lopputulos.

---

5. EU-oikeus ja kansainväliset sopimukset

- Suomi liittyi **EU:hun 1995**.
- **EU-asetus** on sellaisenaan sovellettavaa oikeutta kaikissa jäsenvaltioissa.
- **EU-direktiivi** pitää saattaa kansalliseen lakiin (ns. implementointi) – esim. kuluttajansuojalaki on suurelta osin direktiivien toimeenpanoa.
- **EU-oikeuden etusija**: ristiriidassa kansallisen lain kanssa EU-oikeus menee edelle.
- **Unionin tuomioistuin** (Luxemburg) tulkitsee EU-oikeutta; ennakkoratkaisumenettely.
- **Euroopan ihmisoikeustuomioistuin** (EIT, Strasbourg) valvoo ihmisoikeussopimuksen noudattamista – eri elin kuin EU-tuomioistuin.

> **Ansa:** EIT ≠ EU:n tuomioistuin. EIT kuuluu Euroopan neuvostoon, ei EU:hun. Tämä kysytään monivalinnassa.

---

6. Tuomioistuinlaitos – opettele kolmijako

Yleiset tuomioistuimet (riita- ja rikosasiat)

Aste	Tuomioistuin
1. aste	**Käräjäoikeus**
2. aste	**Hovioikeus**
Ylin	**Korkein oikeus (KKO)**

Yleiset hallintotuomioistuimet (julkisen vallan ja yksityisen riidat)

Aste	Tuomioistuin
1. aste	**Hallinto-oikeus**
Ylin	**Korkein hallinto-oikeus (KHO)**

Erityistuomioistuimet

- **Markkinaoikeus** – kilpailu- ja markkinaoikeudelliset asiat, immateriaalioikeus, julkiset hankinnat, kuluttajansuoja-asiat (esim. KSL 2 luvun kieltoasiat)
- **Työtuomioistuin** – työehtosopimusten tulkinta
- **Vakuutusoikeus** – sosiaalivakuutusasiat
- **Valtakunnanoikeus** – ministerien virkarikokset (poikkeuksellinen)

> **Muistisääntö: "KH-KKO / HOKHO"** Yleiset: **K**äräjä → **H**ovi → **KKO**. Hallinto: **H**allinto-oikeus → **KHO**. Erityiset: **M**arkkina, **T**yö, **V**akuutus → "**MTV**".

Riita-asia vs. rikosasia: riita-asiassa kaksi yksityistä riitelee (esim. kauppa), rikosasiassa syyttäjä ajaa syytettä. Käräjäoikeudessa on **lautamiehiä** (maallikkojäseniä) tietyissä asioissa.

Muutoksenhaku: käräjäoikeuden tuomiosta valitetaan hovioikeuteen, ja jatkovalitus KKO:hon vain jos KKO myöntää **valitusluvan**. KKO antaa ennakkopäätöksiä ohjatakseen lainkäyttöä.

7. Miten lakia tulkitaan (laintulkinta)

Kun lain sanamuoto on epäselvä, käytetään tulkintamenetelmiä – usein yhdessä:

1. **Sanamuodon mukainen (grammatikaalinen)** – mitä sanoilla sanotaan
2. **Systemaattinen** – miten säännös sopii muuhun lainsäädäntöön
3. **Historiallinen** – mitä lainvalmisteluaineisto (HE) kertoo tarkoituksesta
4. **Teleologinen** – mikä on lain tarkoitus, mitä sillä halutaan suojata
5. **Analogia** – sovelletaan samankaltaiseen tapaukseen (varoen)
6. **Supistava / laajentava tulkinta** – sanamuotoa tulkitaan kapeammin tai laajemmin

> **Tenttivastauksen kaava:** "Säännöksen sanamuoto ei suoraan ratkaise asiaa, joten tulkinnassa on otettava huomioon lain tarkoitus (HE …) ja oikeuskäytäntö (KKO …)."

---

8. Riidanratkaisu muuten kuin tuomioistuimessa

- **Sovittelu** – tuomioistuinsovittelu tai ulkopuolinen sovittelu; osapuolet sopivat itse
- **Välimiesmenettely** – kaupallisissa riidoissa, välimies antaa ratkaisun, joka on lopullinen
- **Kuluttajariitalautakunta** – suositus kuluttajariidoissa
- **Käräjäoikeuden sovittelu** – tuomari sovittelijana

Nämä ovat tentissä tyypillisesti "mitä muita keinoja kuin oikeudenkäynti" -kysymyksen vastaus.

---

9. Pikatesti (vastaa ulkomuistista)

1. Mitkä ovat oikeuslähteet ja mikä niistä on vahvin?
2. Mitkä kolme vallankäytön muotoa ja ketkä niitä käyttävät?
3. Mikä on ero yleisen tuomioistuimen ja hallintotuomioistuimen välillä?
4. Mikä on ennakkopäätös ja kuka niitä antaa?
5. Mitä eroa on asetuksella ja viranomaismääräyksellä?
6. Mitä tarkoittaa EU-oikeuden etusija?
7. Mikä on oikeussubjekti ja mitä siltä vaaditaan?

Vastaukset löydät kohdista 4–8. Jos et muista, palaa tekstiin – älä arvaa.

02 · Henkilöoikeus (Juridiikan perusteet, luku 2, vain s. 63–84)

> **Mitä tästä tulee tenttiin?** Käsiteparit (oikeuskelpoisuus / oikeustoimikelpoisuus / toimintakelpoisuus), alaikäisen tekemät oikeustoimet, edustus ja valtuutus. Tämä on kurssin "helpoin" osa, mutta käsitteet menevät todella helposti sekaisin – juuri siksi niistä kysytään.

---

1. Oikeussubjekti

Oikeussubjekti = taho, jolla voi oikeusjärjestyksen mukaan olla oikeuksia ja velvollisuuksia.

- **Luonnollinen henkilö** = ihminen
- **Oikeushenkilö** = yhtiö, yhdistys, säätiö, julkisyhteisö

Oikeushenkilö syntyy **rekisteröinnillä** (esim. osakeyhtiö kaupparekisteriin, yhdistys yhdistysrekisteriin). Ennen rekisteröintiä se ei ole itsenäinen oikeussubjekti eikä voi olla sopimuksen osapuoli – esimerkiksi avata pankkitiliä.

Oikeushenkilön oikeuskelpoisuus päättyy, kun se lakkaa: selvitystilan tai konkurssin jälkeen puretaan ja ilmoitetaan rekisteriin. Vastoin lakia toiminut oikeushenkilö voidaan lakkauttaa viranomaisen päätöksellä.

Tietyt oikeudet kuuluvat vain luonnollisille henkilöille: äänioikeus, sosiaaliset oikeudet, kuolleeksi julistaminen.

---

2. Kolme käsitettä, jotka on pakko erottaa

Käsite	Kysymys, johon vastaa	Kenellä on
Oikeuskelpoisuus	*Voiko tällä taholla ylipäätään olla oikeuksia ja velvollisuuksia?*	Kaikilla luonnollisilla henkilöillä – passiivinen ominaisuus
Oikeustoimikelpoisuus / toimintakelpoisuus	*Voiko tämä taho itse pätevästi tehdä oikeustoimia?*	Täysi-ikäisillä (18 v) ja täysivaltaisilla – aktiivinen kyky
Oikeudellinen toimintakyky	Kattokäsite: **toimintakelpoisuus + oikeudellinen vastuunalaisuus**	–

> **Muistisääntö: "Kelpoisuus = kykeneekö OMISTAMAAN, Toimintakelpoisuus = kykeneekö TEKEMÄÄN."** Vastasyntynyt lapsi **omistaa** (on oikeuskelpoinen) mutta ei **tee kauppaa** (ei ole oikeustoimikelpoinen).

Oikeuskelpoisuuden alku ja loppu

- Alkaa lähtökohtaisesti **syntymästä**.
- **Sikiöllä** on tietyin edellytyksin oikeuskelpoisuus jo ennen syntymää (esim. perintöoikeus – lapsi voi periä, jos hän elää syntymän jälkeen).
- Päättyy **kuolemaan** (tai kuolleeksi julistamiseen).

Oikeudellinen vastuunalaisuus

- **Siviilioikeudellinen vastuunalaisuus** = velvollisuus korvata toiselle aiheutettu vahinko. **Alaikärajaa ei ole** – myös lapsi voi joutua korvausvastuuseen (vahingonkorvauslaki; KKO on sovitellut lapsen ikä ja kehitystaso huomioiden).
- **Rikosoikeudellinen vastuunalaisuus (rikoskelpoisuus)** alkaa **15 vuoden** iästä. Alle 15-vuotiasta ei syytetä eikä rangaista – vain lastensuojelutoimenpiteet.

---

3. Täysivaltaisuus ja vajaavaltaisuus

- **Täysivaltainen** = 18 vuotta täyttänyt, oikeustoimikelpoinen. Saa tehdä itsenäisesti oikeustoimia.
- **Vajaavaltainen** = alle 18-vuotias tai vajaavaltaiseksi julistettu.
- **Vajaavaltaiseksi julistaminen** on poikkeuksellista ja edellyttää tuomioistuimen päätöstä (esim. vakava mielenterveyden häiriö). Nykyisin suositaan lievempää keinoa: **edunvalvojan määrääminen** tai toimintakelpoisuuden rajoittaminen osittain.

Alaikäisen oikeustoimet – tentin klassikko

Alaikäinen voi tehdä pätevästi oikeustoimen, jos se on **yhtä aikaa**:

1. **olosuhteisiin nähden tavanomainen** (ikätasoinen), ja
2. **merkitykseltään vähäinen**.

- 7-vuotias ostaa 3 euron tarrapakkauksen → **pätevä** (tavanomainen + vähäinen)
- 17-vuotias ostaa 1 400 euron sähkörummut → **ei pätevä ilman huoltajan lupaa** (tavanomainen harrastus, mutta ei vähäinen)
- **15 vuotta täyttänyt saa tehdä työsopimuksen** ja määrätä itse työansioistaan → voi ostaa rummut itse ansaitsemillaan rahoilla
- Alaikäisen puolesta sopimuksen tekee **huoltaja / edunvalvoja**

> **Ansa:** "tavanomainen" EI riitä yksin. Tarvitaan **molemmat**: tavanomainen **ja** vähäinen.

Ikärajat lyhyesti:

Ikä	Mitä saa tehdä
15	työsopimus, rikosvastuu alkaa
18	täysivaltaisuus, avioliitto, testamentti, oikeustoimet itsenäisesti

---

4. Oikeustoimi – käsite ja lajit

Oikeustoimi = tahdonilmaisu, jolla perustetaan, muutetaan tai kumotaan oikeuksia. Oikeustoimi jaetaan tentissä usein vastakohtapareihin:

Pari	Merkitys	Esimerkki
Yksipuolinen	yhden tahdonilmaisu	testamentti, irtisanominen
Kaksipuolinen	sopimus – kaksi toisiaan vastaavaa tahdonilmaisua	kauppasopimus
Vapaamuotoinen	muoto vapaa	irtaimen kauppa (voi olla suullinen)
Määrämuotoinen	laissa säädetty muoto	kiinteistön kauppa (kirjallinen, kaupanvahvistaja)
Vastikkeellinen	suoritus vastaan suoritus	vuokrasopimus
Vastikkeeton	ilman vastiketta	lahja, esinelaina
Nimenomainen	sanotaan suoraan	kirjallinen yhtiösopimus
Hiljainen (konkludenttinen)	ilmenee käyttäytymisestä	kaksi henkilöä alkaa harjoittaa yhtiönä liiketoimintaa ilman erillistä sopimusta
Elävien kesken	voimassa heti	avioehto, kauppa
Kuoleman varalta	voimassa kuoleman jälkeen	testamentti

---

5. Edustus

Edustus = joku toimii toisen puolesta niin, että oikeusvaikutukset syntyvät päämiehen nimiin.

Välitön (suora) ja välillinen (epäsuora) edustus

	Välitön edustus	Välillinen edustus
Kuka on sopimuspuoli?	**Päämies** käy ilmi heti	**Edustaja itse** on sopimuspuoli
Tietääkö vastapuoli?	Kyllä, tietää kenen puolesta	Ei välttämättä
Oikeuksien siirto	Suoraan päämiehelle	Erikseen siirrettävä sopimuksella
Esimerkki	toimitusjohtaja, valtuutettu	komissionsaaja

Kolmas rooli: **välittäjä** – saattaa osapuolet yhteen, välittää tahdonilmaisuja, mutta **ei tee sopimusta** kenenkään puolesta. Välittäjä voi kuitenkin saada valtuutuksen, jolloin hänestä tulee edustaja.

Edustajan velvollisuudet

- **Huolellisuusvelvoite**: edustajan on toimittava päämiehen edun mukaisesti ja otettava huomioon lakisääteiset rajoitukset.
- Jos edustaja toimii velvollisuuksiensa vastaisesti ja aiheuttaa päämiehelle vahinkoa → **vahingonkorvausvelvollisuus**.
- Edustaja ei vastaa vahingosta, jonka **päämies itse** aiheuttaa sopimuskumppanilleen.

---

6. Valtuutus ja toimivallan kelpoisuus

Valtuutus on oikeustoimi, jolla valtuuttaja antaa toiselle (**valtuutettu**) oikeuden tehdä oikeustoimia valtuuttajan nimissä.

OikTL 10 §: *"Joka on valtuuttanut toisen tekemään sopimuksia tai muita oikeustoimia, tulee suhteessaan kolmanteen henkilöön välittömästi oikeutetuksi ja velvoitetuksi oikeustoimen perusteella, jonka valtuutettu valtuutuksen rajoissa tekee valtuuttajan nimessä."*

Tämä on **välittömän edustuksen** perussäännös: kun valtuutettu pysyy valtuutuksen rajoissa, oikeustoimi sitoo **valtuuttajaa**, ei valtuutettua.

Toimivallan kelpoisuus – kaksi eri asiaa

1. **Kelpoisuus ylittää** (oikeudellinen rajoitus): valtuutetulla ei ole lainkaan oikeutta tehdä sellaista oikeustointa (esim. lahjoittaa päämiehen omaisuutta). Oikeustoimi ei sido.
2. **Toimivalta ylittää** (sisäinen ohje): valtuutettu sai valtuutuksen mutta toimi **ohjeiden vastaisesti**.

- **OikTL 11 §:** oikeustoimi ei sido valtuuttajaa, **jos kolmas henkilö tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää**, että valtuutettu ylitti toimivaltansa.
- Jos kolmas oli **vilpittömässä mielessä**, oikeustoimi sitoo valtuuttajaa → valtuuttaja voi vaatia vahingonkorvausta valtuutetulta.

> **Muistisääntö: "Kelpoisuus = ei saa lainkaan. Toimivalta = sai, mutta ylitti ohjeen. Vilpitön kolmas voittaa."**

Valtuutuksen lakkaaminen

- **Peruutus** – OikTL 12–18 §: tapa riippuu siitä, miten valtuutus on annettu (erityinen tiedonanto → ilmoitus samalle henkilölle; sanomalehdessä julkaistu → peruutus samassa lehdessä; asiakirja → ottamalla asiakirja takaisin tai julistamalla se tehottomaksi).
- **Kieltäminen ilman muodon noudattamista** – OikTL 20 §: ei sido valtuuttajaa, jos kolmas **tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää** kiellosta.
- **Valtuuttajan kuolema** – OikTL 21 §: valtuutus on lähtökohtaisesti edelleen voimassa, ellei erityisistä syistä muuta johdu.
- **Toimintakelpoisuuden rajoittaminen / konkurssi** – OikTL 22–24 §: oikeustoimella sama vaikutus kuin valtuuttaja olisi tehnyt sen itse; valtuutetulla on väliaikainen oikeus suojatoimiin.

Valtakirja ja prokura

- **Valtakirja** = asiakirja, jolla valtuutus osoitetaan (esim. pankkiasiointiin).
- **Prokura** = kaupparekisteriin merkittävä, laaja valtuutus edustaa elinkeinonharjoittajaa tämän liiketoiminnassa. **Prokuran peruuttaminen, joka on ilmoitettu kaupparekisteriin**, noudattaa erityisiä säännöksiä (OikTL 27 §): kun peruutus on merkitty rekisteriin ja kuulutettu, muuta peruutusta ei tarvita.

Valtuutettuna esiintyminen ilman valtuutusta

OikTL 25 §: joka esiintyy toisen valtuutettuna voimatta näyttää valtuutusta (eikä päämies hyväksy oikeustointa), on velvollinen **korvaamaan kolmannelle henkilölle aiheutuneen vahingon**.

---

7. Yhdistä käsitteet toisiinsa (tentin tärkein oivallus)

```
OIKEUSSUBJEKTI
├── Oikeuskelpoisuus (kaikilla) — omistaa, periä, olla osapuoli
└── Oikeustoimikelpoisuus (18 v / täysivaltainen) — tehdä itse oikeustoimia
    └── jos ei ole → EDUNVALVOJA / huoltaja tekee puolesta
        └── tai EDUSTUS: valtuutus (OikTL 10 §)
            ├── välitön: päämies sitoutuu
            └── välillinen: edustaja sitoutuu, siirto erikseen
```

---

8. Pikatesti

1. Mitä eroa on oikeuskelpoisuudella ja oikeustoimikelpoisuudella?
2. Milloin alaikäisen tekemä kauppa on pätevä?
3. Kuka vastaa vahingosta, jos 7-vuotias aiheuttaa sen? Entä rikoksesta?
4. Mikä on ero välittömällä ja välillisellä edustuksella?
5. Mitä OikTL 11 § vaatii, jotta valtuuttaja voi vedota toimivallan ylitykseen?
6. Milloin valtuutus lakkaa valtuuttajan kuollessa?
7. Mitä seuraa, jos joku esiintyy toisen valtuutettuna ilman valtuutusta (OikTL 25 §)?

> Vastaa kirjoittamatta. Jos jokin kohta ei tule mieleen, se on juuri se kohta, joka pitää kerrata.

03 · Sopimusoikeus (luku 3 Yleinen + luku 4 Erityinen, s. 111–254)

> **Tämä on tentin suurin ja tärkein osa.** Jos hallitset tämän paketin, olet jo lähellä hyväksyttyä. Sopimusoikeudessa on kaksi tasoa: **yleinen** (miten sopimus syntyy, tulkitaan ja milloin se on pätemätön) ja **erityinen** (kauppa, vuokra, kiinteistö, palvelu, luotto – kukin oman lakinsa mukaan).

OSA A – YLEINEN SOPIMUSOIKEUS

1. Sopimusvapaus ja sen rajat

Sopimusvapaus = saa vapaasti päättää *kenen kanssa*, *mistä* ja *millä ehdoilla* sopii. Se on markkinatalouden perusta.

Sopimusvapautta rajoittavat:

- **pakottava lainsäädäntö** – erityisesti kuluttajansuoja (kuluttajan asemaa ei saa heikentää)
- **kohtuuttomien ehtojen kielto** (OikTL 36 §, KSL 3 luku)
- **kilpailulainsäädäntö** – määräävän markkina-aseman väärinkäyttö
- **yleinen hyvä tapa ja kunnia** (OikTL 33 §)
- **sopimuskumppanin edun huomioon ottaminen** (lojaliteettivelvollisuus)

> **Tenttivastaus alkaa usein:** "Sopimusvapauden periaatteen mukaan osapuolet saavat vapaasti sopia ehdoista, mutta kuluttajakaupassa pakottava lainsäädäntö rajoittaa tätä."

---

2. Sopimuksen syntyminen – OikTL 1–9 §

Sopimus syntyy **tarjouksesta** ja **sitä vastaavasta hyväksyvästä vastauksesta**. Tämä on koko sopimusoikeuden ydin, ja se kysytään lähes varmasti.

Perussäännöt pykälinä

Pykälä	Sääntö	Muistettava
1 §	Tarjous ja hyväksyvä vastaus sitovat antajaansa	Lähtökohta: **sitovuus**
2 §	Jos tarjouksessa on määräaika, vastauksen on **saavuttava** siinä ajassa	Ei riitä, että lähettää ajoissa – pitää **saapua**
3 §	**Suullinen tarjous** → vastaus heti, muuten tarjous katsotaan hylätyksi	Suullinen = nopea tilanne
4 §	**Liian myöhään saapunut hyväksyvä vastaus = uusi tarjous**	Vastaus muuttuu tarjoukseksi
5 §	**Hylätty tarjous on rauennut** – ei voi enää hyväksyä	Hylkäys tappaa tarjouksen heti
6 §	Vastaus, jossa on **lisäys, rajoitus tai ehto** = kieltävä vastaus + uusi tarjous	"Kyllä, mutta…" ei ole hyväksyntä
7 §	**Peruutus** estää sitovuuden, jos se saapuu ennen kuin vastaanottaja on ottanut selon tarjouksesta	Peruutus kilpaa tiedonsaannin kanssa
8 §	Jos tarjouksen tekijä ei vaadi nimenomaista vastausta → vastaanottajan on kysyttäessä ilmoitettava; muuten tarjous raukeaa	Hiljaisuus ei ole hyväksyntä
9 §	**Huutokaupassa** tehty tarjous sitoo, kunnes kauppa päättyy tai tulee korkeampi tarjous	Huutokauppa: heti sitova

> **Muistisääntö: "1-6-4-5"** **1** § sitoo → **6** § muutettu vastaus = uusi tarjous → **4** § myöhässä tullut = uusi tarjous → **5** § hylätty = rauennut. *Kaikki neljä käsittelevät samaa asiaa: milloin vastaus EI synnytä*

> *sopimusta – ja mitä siitä syntyy sen sijaan.*

Klassinen tenttitilanne

> Yritys A tarjoaa tavaraa 10 000 €:lla, vastausaika 7 vrk. Yritys B vastaa 6. päivänä: "Hyväksymme, mutta hinta 9 500 €." **Ratkaisu:** OikTL 6 § – vastaus ei vastaa tarjousta (lisäys/rajoitus), joten se on **kieltävä vastaus, johon liittyy uusi tarjous** 9 500 €:sta. Nyt A voi hyväksyä tai hylätä. Sopimusta ei siis vielä synny.

Muotovaatimukset

- Lähtökohta: **vapaamuotoisuus** – suullinenkin sopimus on pätevä.
- **Määrämuoto** vaaditaan, kun laki niin säätää:
- **kiinteistön kauppa** – kirjallinen kauppakirja + kaupanvahvistaja
- **testamentti** – kirjallinen, kahden esteettömän todistajan vahvistama
- **avioehto** – kirjallinen ja rekisteröitävä
- **Sähköinen muoto** on nykyisin rinnastettu kirjalliseen, jos tunnistaminen ja allekirjoitus täyttyvät.

---

3. Sopimuksen tulkinta

Kun sopimusteksti on epäselvä, tulkitaan. Tulkintaperusteet tässä järjestyksessä:

1. **Sanamuoto** – mitä teksti sanoo
2. **Sopimuksen kokonaisuus ja systematiikka** – eikä irrallinen lause
3. **Olosuhteet ja tausta** – neuvotteluaineisto, kirjeenvaihto, alan tapa
4. **Sopimuksen tarkoitus** – mitä osapuolet tavoittelivat
5. **Epäselvyyssääntö**: epäselvä ehto tulkitaan **sen laatijan vahingoksi** (in dubio contra stipulatorem). Kuluttajasopimuksissa: **kuluttajan hyväksi** (KSL 4 luku 3 §).

Vakioehdot (yleiset sopimusehdot): ongelma on, ovatko ne tulleet osaksi sopimusta. Edellytyksenä on, että toinen osapuoli on **saanut ne tietoonsa** ennen sopimusta (tai mahdollisuuden tutustua) ja **hyväksynyt** ne. Yllättävät ja ankarat ehdot eivät tule osaksi sopimusta ilman nimenomaista huomiota.

---

4. Sopimuksen valmisteluvaihe – sitooko mikään ennen sopimusta?

Instrumentti	Sisältö	Sitovuus
Aiesopimus (letter of intent, LOI)	osapuolet ilmoittavat aikomuksensa neuvotella	lähtökohtaisesti **ei sido** sopimukseen, mutta voi sitoa **neuvotteluvelvollisuuteen**
Esissopimus	sitoudutaan tekemään pääsopimus myöhemmin	**sitoo** – pääsopimus on tehtävä
Tukikirje	emoyhtiö ilmoittaa tukevansa tytäryhtiötä	sitovuus vaihtelee sanamuodon mukaan – voi synnyttää **tietovelvollisuuden** tai jopa maksuvelvollisuuden
Tarjous	sitova, jos vastaanottaja voi kohtuudella luottaa siihen	**sitoo** OikTL 1 §:n nojalla

Tarjouskilpailu / urakkatarjous: tarjouksen pyytänyt ei yleensä ole velvollinen valitsemaan ketään, mutta tarjouskilpailun ehdot voivat sitoa.

---

5. Sopimuksen pätemättömyys – OikTL 28–35 §

Sopimus voi olla **pätemätön** (ei sido) tai **soviteltava**. Nämä ovat tentin vakiokysymys: *"Millä perusteilla oikeustoimi voi olla pätemätön?"*

Pykälä	Peruste	Tunnusmerkit
28 §	**Pakko (force majeure -tyyppinen)**	väkivaltainen piteleminen tai pakottava hengen/terveyden vaaraa käsittävä uhkaus
29 §	**Pakko (lievempi)**	oikeudenvastainen pakottaminen, jota vastapuoli itse käytti tai tiesi
30 §	**Petollinen viittely**	vastapuoli on saanut oikeustoimen aikaan petollisella viittelyllä tai tiesi siitä
31 §	**Kiskonta**	käytetään hyväksi toisen **pulaa, ymmärtämättömyyttä, kevytmielisyyttä tai riippuvaista asemaa** ja otetaan etu, joka on **ilmeisessä epäsuhteessa** vastikkeeseen
32 §	**Erehdys (erhekirjoitus)**	tahdonilmaisu sai toisen sisällön kuin tarkoitettiin – ja vastapuoli tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää
33 §	**Kunnianvastainen ja arvoton menettely**	olosuhteet sellaiset, että niistä tietoisen olisi **kunnian vastaista ja arvotonta** vedota oikeustoimeen; vastapuolen täytyy olettaa tienneen
34–35 §	**Valeasiakirja / haltijavelkakirja**	vilpittömän mielen suoja siirronsaajalle
36 §	**Kohtuuttoman ehdon sovittelu**	ehto kohtuuton tai sen soveltaminen johtaisi kohtuuttomuuteen → **sovittelu tai huomiotta jättäminen**
37 §	**Pantin menettämisehto**	tehoton
38 §	**Kilpailukieltosopimus**	ei sido siltä osin kuin kohtuuttomasti rajoittaa toimintavapautta

> **Muistisääntö pätemättömyyksistä: "PA-PE-KI-ER-KU" PA**kko (28–29) · **PE**tollinen viittely (30) · **KI**skonta (31) · **ER**ehdys (32) · **KU**nnianvastainen (33). *Viisi pätemättömyysperustetta + yksi sovittelusäännös (36 §).*

36 § – sovittelu (tärkein yksittäinen pykälä)

- Ehto **kohtuuton** tai sen **soveltaminen** johtaisi kohtuuttomuuteen → ehtoa voidaan **sovitella** tai jättää se huomioon ottamatta.
- Huomioon otetaan: **oikeustoimen koko sisältö, osapuolten asema, oikeustointa tehtäessä ja sen jälkeen vallinneet olosuhteet sekä muut seikat**.
- Käytetään erityisesti **vakioehdoissa** ja **kuluttajasopimuksissa**.

> **Ansa:** 36 § ei tee sopimuksesta pätemätöntä kokonaan – se **sovittelee ehdon**. Koko sopimus voi kaatua vain, jos sovittelu ei riitä.

Pätemättömyyden seuraukset

- **Pätemätön** oikeustoimi ei sido lainkaan.

- **Soviteltu** oikeustoimi sitoo muutettuna.
- **Osittainen pätemättömyys**: vain yksi ehto kaatuu, muu sopimus jää voimaan.
- **Palautusvelvollisuus**: pätemättömän kaupan osapuolet palauttavat saamansa (rahat ja tavara), ellei kohtuus muuta vaadi.

---

6. Sopimusrikkomus ja seuraamukset

Sopimusrikkomus on joko **viivästys** (suoritus myöhässä) tai **virhe** (suoritus ei vastaa sovittua).

Seuraamusjärjestys (mitä voi vaatia)

1. **Täytäntöönpano** – vaadi suoritusta (tavara tai työ)
2. **Hinnanalennus / palkkion alennus** – suhteessa virheeseen
3. **Vahingonkorvaus** – aiheutunut vahinko
4. **Purkaminen** – vain **olennaisen** sopimusrikkomuksen perusteella
5. **Viivästyskorko** – rahasaataville

> **Muistisääntö: "TÄ-HI-VA-PU-KO"** – Täytäntöönpano, Hinnanalennus, VAhinko, PUrku, KO rko. Tässä järjestyksessä "mitä voit vaatia".

Vahingonkorvaus sopimussuhteessa

- Perustuu **sopimusrikkomukseen** (ei tuottamukseen kuten deliktivastuu).
- Korvataan **välitön vahinko** ja tietyin edellytyksin **välillinen vahinko**.
- Vastuun rajoitukset: **force majeure** (ylivoimainen este), **sovitut vastuunrajoitukset**, **myötävaikutus** (vahingonkärsijän oma osuus).
- Yrittäjien välisissä kaupoissa vastuuta on usein rajattu; **kuluttajakaupassa rajoitukset eivät pääsääntöisesti päde**.

OSA B – ERITYINEN SOPIMUSOIKEUS

Erityinen sopimusoikeus = tietyt sopimustyypit, joilla on **oma lakinsa**. Tentissä kysytään yleensä: *"mitä lakia sovelletaan ja mitä poikkeuksia pääsäännöstä on"*.

---

7. Irtaimen kauppa – kauppalaki (KauppaL) ja kuluttajakauppa (KSL 5–6 luku)

Soveltamisala: irtain esine (auto, kone, tavara). Ei kiinteistöä, ei palvelua.

Vaaranvastuu – kuka kantaa riskin kuljetuksen aikana?

- Lähtökohta: **myyjä** kantaa riskin siihen asti, kun tavara **luovutetaan ostajalle**.
- **Noutokauppa**: riski siirtyy, kun tavara asetetaan ostajan saataville.
- **Kuljetuskaupassa** (esim. myyjä järjestää kuljetuksen): riski voi siirtyä jo **luovutettaessa rahdinkuljettajalle** – riippuu sovitusta toimitusehdosta (**Incoterms**: EXW, FOB, CIF, DAP…).
- **"Sellaisena kuin se on" -ehto**: ostaja hyväksyy tavaran virheineen – mutta **ei** jos myyjä on salannut virheen tai toiminut vilpillisesti.

Virhe ja sen seuraamukset

- **Virhe** = tavara ei vastaa sitä, mitä voidaan pitää sovittuna (laatu, kunto, määrä, pakkaus, tiedot).
- **Reklamaatio** = virheestä on **ilmoitettava myyjälle kohtuullisessa ajassa** havaitsemisesta. Kuluttajakaupassa: **2 kuukautta** katsotaan kohtuulliseksi; virhevastuu kuluttajakaupassa on **2 vuotta**.
- **Hinnanalennus**: virheen suuruinen osuus hinnasta.
- **Purku**: vain jos virhe on **olennainen**.
- **Vahingonkorvaus**: välitön vahinko; myös välillinen, jos myyjä oli huolimaton.
- **Kuluttajariitalautakunta (KRIL)** antaa **suosituksia** – ei sitovia tuomioita.

> **Ansa:** kauppalaki vs. kuluttajansuojalaki. **Yritysten välisessä** kaupassa kauppalaki on tahdonvaltaista (saa sopia toisin); **kuluttajakaupassa** KSL on **pakottavaa** kuluttajan hyväksi.

---

8. Kuluttajapalvelussopimus (KSL 8 luku)

- Palvelu tehdään kuluttajalle (esim. remontti, siivous, korjaus).
- **Virhe**: palvelu ei vastaa sovittua tai ammattitaitoista tasoa; myös **tiedonantovirhe** ja **viivästys**.
- **Hinta**: jos hintaa ei ole sovittu → **kohtuullinen hinta**.
- **Vahingonkorvaus** ja **hinnanalennus**; purku olennaisesta virheestä.
- **Pakottava** kuluttajan hyväksi.

---

9. Kuluttajaluotto (KSL 7 luku)

- **Kuluttajaluotto** = elinkeinonharjoittajan myöntämä luotto kuluttajalle (myös osamaksu ja luottokortti).
- **Tiedonantovelvollisuus** ennen sopimusta: todellinen vuosikorko, luoton määrä, ehdot.

- **Peruuttamisoikeus**: 14 päivää.
- **Kuluttajan suoja** ennenaikaisessa takaisinmaksussa ja maksuviivästyksissä.
- **Talous- ja velkaneuvonta** auttaa velkaantunutta.

---

10. Kiinteistön kauppa (Maakaari)

- **Määrämuoto**: kauppakirja kirjallinen, **kaupanvahvistaja** vahvistaa kaupan. Muoto puuttuu → **kauppa on mitätön**.
- **Virheet**:
- **vallintavirhe** (myyjä ei omista / ei saa pätevää oikeutta)
- **laatuvirhe**
- **tiedonantovirhe** – myyjä antanut virheellisen tai harhaanjohtavan tiedon
- **kiinnitys- ja rasitusvirheet**
- **Seuraamukset**: hinnanalennus, vahingonkorvaus, purku (vakava virhe).
- Ostajan on **tarkastettava** kiinteistö ja **reklamoitava** kohtuullisessa ajassa.

> **Ansa:** kiinteistön kauppa **ei** ole irtaimen kauppaa – kauppalaki ei sovellu. Kiinteistökauppa = maakaari.

---

11. Asuinhuoneiston vuokraus (AHVL)

- **Vuokrasopimus**: vuokranantaja luovuttaa käyttöoikeuden, vuokralainen maksaa vuokraa.
- **Määräaikainen vs. toistaiseksi voimassa oleva**.
- **Vuokran tarkistus**: indeksiehto (pisteluku), sovittu korotus; **kohtuuttoman korotuksen sovittelu**.
- **Vuokralaisen velvollisuudet**: hoitaa huoneistoa huolellisesti, vastaa aiheuttamastaan vahingosta (myös hänen luvallaan oleskelevien aiheuttamasta).
- **Vuokranantajan velvollisuudet**: luovuttaa sovittu huoneisto, tehdä korjaukset, ei häiritä käyttöä.
- **Irtisanominen** ja **purku**: purku vaatii **laissa mainitun purkuperusteen** (esim. vuokrien laiminlyönti, häirintä). Vuokralainen saa purkaa mm. terveydelle vaarallisen puutteen takia.
- **Vuokraoikeuden siirto** (alivuokraus): pääsäännön mukaan **vuokranantajan lupa** tarvitaan. Kaupparekisteriin merkityllä yrityksellä on erityisasema liiketoiminnan luovutuksessa.

---

12. Erityisen sopimusoikeuden "taulukko-avain"

Sopimustyyppi	Laki	Muoto	Pakottavuus
Irtain kauppa (yritys–yritys)	KauppaL	vapaa	tahdonvaltainen
Irtain kauppa (kuluttaja)	KSL 5–6 luku	vapaa	**pakottava**
Kuluttajapalvelu	KSL 8 luku	vapaa	**pakottava**
Kuluttajaluotto	KSL 7 luku	vapaa (kirjallinen tieto)	**pakottava**
Kiinteistön kauppa	Maakaari	**määrämuoto + kaupanvahvistaja**	pakottava
Asuinhuoneiston vuokra	AHVL	vapaa (kirjallinen suositus)	pakottava vuokralaisen hyväksi

---

13. Pikatesti – sopimusoikeus

1. Mitä OikTL 6 § säätää vastauksesta, joka poikkeaa tarjouksesta?
2. Milloin tarjous raukeaa hylkäyksen takia?
3. Luettele viisi pätemättömyysperustetta (OikTL).
4. Mitä 36 §:ssä sovitellaan ja mitä otetaan huomioon?
5. Mitä eroa on viivästyksellä ja virheellä?
6. Missä järjestyksessä sopimusrikkomuksen seuraamuksia voi vaatia?
7. Milloin kiinteistökauppa on mitätön?
8. Mikä on reklamaatioaika kuluttajakaupassa?
9. Mitä eroa on kauppalailla ja kuluttajansuojalailla?
10. Milloin vuokralainen voi purkaa vuokrasopimuksen?

> Kirjoita vastaukset ensin itse. Vertaa vasta sitten oppaaseen. **Aktiivinen palautus (retrieval practice) on tehokkain tapa oppia** – pelkkä lukeminen ei riitä.

04 · Vahingonkorvausoikeus (luku 6, vain s. 383–398)

> **Mitä tenttiin tulee?** Vastuuperusteet (tuottamus, ankara vastuu, sopimusvastuu), korvattavat vahinkolajit, vastuun jakautuminen (isännänvastuu, lapsen vastuu, myötävaikutus) ja sovittelu. Tämä on lyhyt luku mutta erittäin kysytty, koska se yhdistyy sekä sopimusoikeuteen että yhtiöiden vastuuseen.

---

1. Kolme vastuuperustetta – tämä on koko luvun ydin

Vastuuperuste	Milloin	Mitä vaaditaan
Tuottamusvastuu (culpa)	pääsääntö	**huolimattomuus** – tekijä ei noudattanut olosuhteiden vaatimaa huolellisuutta
Ankara vastuu (strict liability)	laissa erikseen säädetyissä tilanteissa	**ei vaadita tuottamusta** – riittää, että vahinko on aiheutunut toiminnasta
Sopimusvastuu (kontrollivastuu)	sopimussuhteessa	**sopimusrikkomus** – ei tarvita erillistä tuottamusta

> **Muistisääntö: "TUOT-ANK-SOPI"** **Tuot**amus = oliko huolimaton? **Ank**ara = laki sanoo niin. **Sopi**musvastuu = sovitusta poikettiin.

Tuottamus – mitä huolimattomuus on?

Arvioidaan **objektiivisesti**: mitä *kohtuullisen huolellinen* toimija olisi vastaavassa tilanteessa tehnyt. Huomioon otetaan:

- toiminnan **vaarallisuus** ja riskin suuruus
- **vahingon todennäköisyys** ja mahdollisen vahingon vakavuus
- **mahdollisuus estää** vahinko kohtuullisin kustannuksin
- toimijan **ammattitaito** – ammattilaiselta vaaditaan enemmän kuin maallikolta

Vahingonkorvauslaki (Vahl) 2:1 – työntekijän vastuu: työntekijä vastaa työssään aiheuttamastaan vahingosta **vain**, jos vahinko on aiheutunut **huolimattomuudesta** (ei siis ankarasti). Tämä suojaa työntekijää.

---

2. Korvattavat vahingot

Vahingonkorvauslaissa vahingot jaetaan:

Vahinkolaji	Sisältö	Esimerkki
Henkilövahinko	loukkaantuminen, sairaus, kuolema	hoitokulut, ansionmenetys, kipu ja kärsimys
Esinevahinko	omaisuuden vahingoittuminen tai tuhoutuminen	auton kolhiintuminen, varaston kastuminen
Taloudellinen vahinko	puhtaasti taloudellinen menetys ilman esine- tai henkilövahinkoa	liiketoiminnan keskeytyminen, sopimussakko
Kärsimys	henkilöön kohdistuva loukkaus (Vahl 5:6)	kunnianloukkaus, vapaudenriisto

Korvauksen lajit:

- **Välitön vahinko** – suora seuraus (esim. rikkoutunut kone)
- **Välillinen vahinko** – seurannaisvahinko (esim. tuotannon seisokki) – korvataan rajoitetummin
- **Ansionmenetys ja elatus** – henkilövahingoissa
- **Kärsimyskorvaus** – kivusta, särystä, järkytyksestä

> **Muistisääntö korvattavista: "HE-TV-KÄ"** – **HE**nkilö, **T**aloudellinen, **V**älitön/välillinen, **KÄ**rsimys. (Esinevahinko on itsestään selvä neljäs.)

---

3. Vastuun kohdentaminen

Isännänvastuu (Vahl 3:1)

Työnantaja vastaa **työntekijänsä** työssä aiheuttamasta vahingosta. Perustelu: työnantaja hyötyy toiminnasta ja voi ohjata sitä – ja on maksukykyisempi.

- Edellytys: työsuhde ja vahinko **työn yhteydessä**
- Työntekijä vastaa itse vain omasta huolimattomuudestaan (Vahl 2:1)
- Yrittäjä (ei työsuhteessa) vastaa omasta toiminnastaan suoraan

Lapsen vastuu (Vahl 2:2)

- Lapsi vastaa vahingosta, jos hän on **riittävän kehittynyt** ymmärtämään teon merkityksen.
- Korvausta voidaan **sovitella** ottaen huomioon lapsen ikä, kehitystaso, vahingon suuruus ja **kärsijän mahdollisuudet** korvata vahinko itse.
- Ratkaisevaa ei ole ikävuosi vaan **ymmärrys** – 7-vuotias voi joutua vastuuseen, mutta korvaus sovitellaan usein pieneksi.

Myötävaikutus (Vahl 6:1)

Jos vahingonkärsijä itse **myötävaikutti** vahinkoon, korvausta voidaan **alentaa**. Esim. jalankulkija ylittää tien punaisilla → korvaus pienenee.

Sovittelu (Vahl 2:2, 6:2)

Korvausta voidaan sovitella, jos **täysi korvaus olisi kohtuutonta** huomioiden:

- vahingon aiheuttajan **taloudellinen asema**
- vahingon **suuruus** ja laatu

- **olosuhteet** ja osapuolten asema

---

4. Ankara vastuu – milloin tuottamusta ei tarvita?

Ankara vastuu on **poikkeus**, ja se perustuu aina lakiin. Tyypilliset alat:

Tilanne	Laki / peruste
Tuotevastuu (viallinen tuote)	tuotevastuulaki – valmistaja vastaa ankarasti
Eläimen pitäjän vastuu	Vahl 3 luku – eläimen aiheuttama vahinko
Liikenteen vaarantamisvastuu	liikennevakuutuslaki – moottoriajoneuvon käyttö
Sähkölaitoksen / ydinvoimalan vastuu	erityislait
Ympäristövahinko	ympäristövahinkolaki
Työtapaturma	tapaturmavakuutuslaki (lakisääteinen vakuutus)

> **Tenttiansa:** "Ankara vastuu" ei tarkoita, että vastuu olisi rajoittamaton. Myös ankarassa vastuussa on **vastuunrajoituksia** (force majeure, myötävaikutus, korvauskatot).

---

5. Sopimusvastuu vs. deliktivastuu

	Sopimusvastuu	Deliktivastuu (sopimuksen ulkopuolinen)
Kenen välillä	sopimusosapuolet	ketkä tahansa
Peruste	sopimusrikkomus	tuottamus / ankara vastuu
Korvattava	välitön, rajoitetusti välillinen	Vahl:n mukaan
Vastuunrajoitukset	sovitut vastuunrajoitukset toimivat	ei sovittavissa etukäteen

Tässä on tentin klassinen yhdistelmä: **sama vahinko voi synnyttää sekä sopimus- että deliktivastuun** – esimerkiksi alihankkijan huolimattomuus aiheuttaa vahingon sekä päämiehelle (sopimus) että sivulliselle (delikti).

---

6. Vahingonkorvauksen edellytykset (muistilista)

Jotta korvausta saa, neljä asiaa on osoitettava:

1. **Vahinko** – konkreettinen menetys (ei pelkkä pelko)
2. **Syy-yhteys (kausaliteetti)** – vahinko aiheutui juuri tästä teosta
3. **Vastuuperuste** – tuottamus, ankara vastuu tai sopimusrikkomus
4. **Korvattava vahinkolaji** – kuuluu Vahl:n korvattaviin

> **Muistisääntö: "VA-SY-VA-KO"** – **VA**hinko · **SY**y-yhteys · **VA**stuuperuste · **KO**rvattavuus.

Näyttötaakka on lähtökohtaisesti **vahingonkärsijällä**. Ankarassa vastuussa riittää, että vahinko on aiheutunut toiminnasta.

7. Vakuutukset – miten vahinko käytännössä katetaan

- **Vastuuvakuutus** – kattaa yrityksen aiheuttamat vahingot
- **Lakisääteinen vakuutus** – liikenne-, tapaturma- ja potilasvakuutus
- **Vapaaehtoinen vakuutus** – omaisuus-, keskeytysvakuutus
- Vakuutusyhtiö voi vaatia korvausta takautuvasti (**regressioikeus**) vahingon aiheuttajalta

---

8. Pikatesti

1. Mitä kolmea vastuuperustetta on ja mitä kussakin vaaditaan?
2. Mitä on tuottamus ja miten sitä arvioidaan?
3. Mitä eroa on välittömällä ja välillisellä vahingolla?
4. Milloin työnantaja vastaa työntekijänsä aiheuttamasta vahingosta?
5. Milloin lapsi voi joutua korvausvastuuseen? Mitä sovittelussa otetaan huomioon?
6. Mitä tarkoittaa myötävaikutus ja miten se vaikuttaa korvaukseen?
7. Anna kolme esimerkkiä ankarasta vastuusta.
8. Mitkä neljä asiaa pitää näyttää toteen, jotta korvausta saa?

Vastaukset lyhyesti

1. Tuottamus (huolimattomuus), ankara vastuu (laissa säädetty, ei tuottamusta), sopimusvastuu (sopimusrikkomus).
2. Objektiivinen huolimattomuusarvio: mitä kohtuullisen huolellinen toimija olisi tehnyt; huomioidaan vaarallisuus, todennäköisyys, estettävyys, ammattitaito.
3. Välitön = suora seuraus; välillinen = seurannaisvahinko, korvataan rajoitetummin.
4. Isännänvastuu, kun vahinko aiheutuu työntekijän työssä; työntekijä itse vastaa vain huolimattomuudestaan.
5. Kun lapsi on riittävän kehittynyt ymmärtämään teon; sovittelussa ikä, kehitystaso, vahingon suuruus, kärsijän asema.
6. Vahingonkärsijän oma osuus vahinkoon → korvausta alennetaan.
7. Tuotevastuu, eläimen pitäjän vastuu, liikennevahinko, ympäristövahinko, ydinvoima.
8. Vahinko, syy-yhteys, vastuuperuste, korvattava vahinkolaji.

05 · Yritystoiminta ja yhtiöoikeus (Kyläkallio, Yritysjuridiikka 2025, luku 4)

> **Tämä on tentin toiseksi suurin osa** ja samalla se, josta kysytään eniten "käytännön" kysymyksiä: *minkä yhtiömuodon valitsen, kuka vastaa veloista, kuka saa edustaa yritystä, mitä pitää ilmoittaa kaupparekisteriin*. **Opetus: opettele yhtiömuodot taulukkona, älä proosana.**

---

1. Elinkeinonvapaus – lähtökohta

Elinkeinonvapaus = oikeus harjoittaa haluamaansa laillista elinkeinoa. Suomessa se on perustuslaillinen oikeus (ElinkL 565/2023).

Elinkeinoja on kolmenlaisia:

Tyyppi	Mitä vaaditaan	Esimerkki
Vapaa elinkeino	ei ilmoitusta eikä lupaa	monet palvelut, käsityö
Ilmoitusvelvollinen elinkeino	ilmoitus kaupparekisteriin / viranomaiselle	ravintola, rakennusliike
Ohjesääntöinen elinkeino	**lupa** viranomaiselta	alkoholilupa, pankkitoiminta, vartiointiliike

> **Muistisääntö: "VAPAA – VILMOITUS – VAIN LUVALLA"** – vapaa, ilmoitus, lupa. Aina kun tentissä kysytään "tarvitseeko luvan", vastaa tällä asteikolla.

Elinkeinoa voi harjoittaa **yksin** (yksityisliike) tai **yhteisömuodossa** (yhtiö). Oikeus elinkeinon harjoittamiseen on luonnollisella henkilöllä, jolla on asuinpaikka ETA-alueella, sekä suomalaisella yhteisöllä tai säätiöllä.

---

2. Kaupparekisteri

Kaupparekisteri = Patentti- ja rekisterihallituksen (PRH) pitämä julkinen rekisteri elinkeinonharjoittajista.

Perusilmoitus tehdään, kun yritys aloittaa. Siihen merkitään mm.:

- toiminimi ja yritysmuoto
- yhtiön kotipaikka
- toimiala
- vastuunalaiset henkilöt (hallitus, toimitusjohtaja, yhtiömiehet)
- osakepääoma (osakeyhtiö)

Muutosilmoitus tehdään, kun tiedot muuttuvat (esim. hallituksen jäsen vaihtuu, toimiala laajenee).

Miksi rekisteri on tärkeä? Se on **julkisen luotettavuuden** perusta: kolmas henkilö voi luottaa siihen, mitä rekisterissä lukee. Tästä syystä esim. prokuran peruuttaminen pitää ilmoittaa rekisteriin.

> **Rekisteröinnin määräaika on tentissä usein:** yhtiön perustaminen on ilmoitettava kaupparekisteriin **kolmen kuukauden kuluessa** perustamis-/yhtiösopimuksen allekirjoittamisesta – muuten

> **perustaminen raukeaa**.

---

3. Toiminimi

Toiminimi = nimi, jolla elinkeinonharjoittaja toimii.

Toiminimen muodostaminen – kolme vaatimusta:

1. **Erottuvuus** – ei saa sekoittua toisen toiminimeen
2. **Ei harhaanjohtava** – ei saa antaa väärää kuvaa toiminnasta
3. **Ei loukkaa toisen oikeutta** – ei toisen tavaramerkkiä tai nimeä
4. Lisäksi osakeyhtiön toiminimessä on oltava **"osakeyhtiö"** tai **"oy"**, avoimessa yhtiössä **"avoin yhtiö"/"ay"**, kommandiittiyhtiössä **"kommandiittiyhtiö"/"ky"**.

Toiminimen suojamuodot:

Muoto	Sisältö
Toiminimi	varsinainen nimi
Aputoiminimi	sivutoiminnan nimi (esim. kahvila-brändi) – rekisteröitävä erikseen
Toissijainen tunnus	vieraskielinen tai muu rinnakkainen nimi
Rinnakkaistoiminimi	sama nimi toisella toimialalla

Yksinoikeus toiminimeen syntyy joko **rekisteröinnillä** (vahvin) tai **vakiinnuttamisella** (vakiintunut käyttöön markkinoilla).

Toiminimen luovuttaminen on mahdollista – mutta jos toiminimi on rekisteröity, luovutus on ilmoitettava kaupparekisteriin. Luvaton käyttö → **hyvitys ja korvaus** (toiminimilaki).

---

4. Yritysmuodon valinta – valintakriteerit

Moodle-oppaan ja Kyläkallion mukaan valintaan vaikuttavat ainakin:

1. **liiketoiminnan laajuus** ja kasvusuunnitelmat
2. **perustajien lukumäärä**
3. **päätöksenteko** – kuka päättää
4. **alkupääoman tarve**
5. **riskit ja vastuukysymykset** – kuka vastaa veloista
6. **verotus**
7. **hallinnon raskaus** ja kustannukset
8. **omistuspohjan muutosten helppous**

> **Nyrkkisääntö:** yksinkertaisemman voi **aina** vaihtaa monimutkaisempaan. Moni aloittaa toiminimellä ja muuttaa osakeyhtiöksi, kun toiminta kasvaa.

---

5. Yksityisliike (toiminimi-yrittäjä)

- **Yksi perustaja** (tai aviopuolisot)
- **Ei pääomavaatimusta**
- **Ei pakollisia kokouksia** – hallinto kevyt
- Yrittäjä **vastaa henkilökohtaisesti** kaikista veloista ja velvoitteista – **koko omaisuudellaan**
- Yrittäjä tekee kaikki päätökset
- **Verotus:** ei erillinen verovelvollinen – tulos verotetaan **yrittäjän henkilökohtaisena tulona** (ansiotulo)

> **Ydin: helppo ja halpa perustaa, mutta riski on aina yrittäjän henkilökohtainen riski.**

---

6. Henkilöyhtiöt

Henkilöyhtiöitä ovat **avoin yhtiö (AY)** ja **kommandiittiyhtiö (KY)**. Molempiin tarvitaan **vähintään kaksi henkilöä**.

6.1 Avoin yhtiö (AY)

- **Yhtiösopimus** – kaikki yhtiömiehet allekirjoittavat
- **Perustaminen rekisteröitävä 3 kk kuluessa** yhtiösopimuksen allekirjoittamisesta, muuten perustaminen raukeaa
- **Toiminta ennen rekisteröintiä**: yhtiö ei ole syntynyt – yhtiömiehet vastaavat henkilökohtaisesti
- **Yhtiömiesten keskinäiset suhteet**: yhtiösopimus + laki; päätökset lähtökohtaisesti **yksimielisesti**, ellei toisin sovita
- **Voitonjako**: sovitun mukaan; usein työpanoksen ja pääomapanoksen suhteessa
- **Vastuu: kaikki yhtiömiehet vastaavat yhtiön veloista henkilökohtaisesti ja yhteisvastuullisesti** (koko omaisuudellaan)
- **Edustaminen**: yhtiömies voi edustaa yhtiötä, ellei yhtiösopimuksessa toisin sovita
- **Vaatii suurta luottamusta** – siksi sopii perheyritykselle, ei puolitutun kanssa

6.2 Kommandiittiyhtiö (KY)

Ero avoimeen yhtiöön: **kahdenlaisia yhtiömiehiä**.

Yhtiömies	Vastuu	Rooli
Vastuunalainen yhtiömies	henkilökohtainen, rajoittamaton, yhteisvastuullinen	johtaa, edustaa
Äänetön yhtiömies	**vain panoksensa määrään** asti	sijoittaja, ei yleensä osallistu toimintaan

- Vähintään **yksi vastuunalainen** ja **yksi äänetön** yhtiömies
- Äänetön yhtiömies **ei voi ottaa vastaan haastetta** yhtiölle eikä edusta yhtiötä
- Äänetön voi toimia toimitusjohtajana erikseen valittuna
- **Yhtiömuodon muuttaminen** ja **sulautuminen** mahdollista
- **Purkaminen**: mm. yhtiömiehen konkurssi tai yhtiöosuuden ulosmittaus voi johtaa purkamiseen

> **Muistisääntö: "AY = Aina Yhdessä vastuussa. KY = Kuittaa vain panoksella."**

---

7. Osakeyhtiö (OY)

Tärkein ja suosituin yhtiömuoto (Suomessa ~310 000 osakeyhtiötä vuonna 2026).

7.1 Yleiset periaatteet

- **Osakkeenomistajat eivät vastaa henkilökohtaisesti yhtiön velvoitteista** – vastuu rajoittuu sijoitettuun pääomaan
- Yhtiö on **itsenäinen oikeushenkilö** ja **itsenäinen verovelvollinen**
- **Päätöksenteko enemmistöperiaatteella** – toisin kuin henkilöyhtiöissä
- **Omistuspohjan muutokset helppoja** – osakkeet voi myydä

7.2 Perustaminen

1. **Perustamissopimus** – päivättävä, kaikki perustamisvaiheen osakkeenomistajat allekirjoittavat
2. **Yhtiöjärjestys** – yhtiön "säännöt": toiminimi, kotipaikka, toimiala, osakkeet
3. **Osakepääoma** – voi olla **0 euroa** (minimipääomavaatimus poistui)
4. **Perustamisilmoitus kaupparekisteriin 3 kk kuluessa** – muuten perustaminen raukeaa
5. Yhtiö syntyy **rekisteröinnillä**

Osakeyhtiömuodot:

- **Yksityinen osakeyhtiö (Oy)** – osakkeet eivät julkisen kaupankäynnin kohteena
- **Julkinen osakeyhtiö (Oyj)** – vähimmäisosakepääoma **80 000 euroa**, osakkeet julkisesti kaupankäynnin kohteena

7.3 Osake ja osakkeenomistajan oikeudet

Osake on **arvopaperi**, joka tuottaa omistajalleen:

1. **Oikeus voittoon (osinko)**
2. **Oikeus osallistua yhtiökokoukseen ja äänestää**
3. **Oikeus merkitä uusia osakkeita osakeannissa (etuoikeus)**
4. **Oikeus yhtiön varoihin yhtiön purkautuessa**
5. **Oikeus luovuttaa osake eteenpäin**

Osakassopimus – osakkeenomistajien välinen sopimus (ei sido yhtiötä): esim. äänestysohjeet, lunastusvelvollisuudet, myyntirajoitukset.

Lunastuslauseke (yhtiöjärjestyksessä) – antaa yhtiölle tai muille osakkeenomistajille oikeuden lunastaa osake sen siirtyessä. **Suostumuslauseke** – osakkeen luovuttaminen vaatii yhtiön/hallituksen suostumuksen. **Vähemmistöosakkeiden lunastaminen** – yli 90 % omistava voi lunastaa loput.

7.4 Hallinto – kolmikerroksinen malli

Elin	Tehtävä	Huom
Yhtiökokous	ylin päättävä elin: tilinpäätös, voitonjako, hallituksen valinta, vastuuvapaus	päätökset **enemmistöllä**; tietyt asiat **2/3 määräenemmistöllä** (esim. yhtiöjärjestyksen muutos, suunnattu anti)
Hallitus	johtaa ja valvoo yhtiön toimintaa, vastaa kirjanpidon ja hallinnon järjestämisestä	vähintään 1 jäsen; **pakollinen**
Toimitusjohtaja	hoitaa **juoksevaa hallintoa** hallituksen ohjeiden mukaan	valinnainen; ei saa toimia hallituksen ohitse
Hallintoneuvosto	valvova elin (harvinainen)	valinnainen
Tilintarkastaja	tarkastaa tilinpäätöksen	pakollinen isoissa yhtiöissä

Edustaminen: yhtiötä edustaa **hallitus** kollektiivisesti; hallitus voi valtuuttaa toimitusjohtajan tai muun henkilön edustamaan. **Nimenkirjoitusoikeus** merkitään kaupparekisteriin.

7.5 Vastuu osakeyhtiössä

- **Osakkeenomistaja ei vastaa** yhtiön veloista – paitsi jos on antanut **takauksen** tai **henkilökohtaisen vakuuden** (rahoituslaitokset vaativat usein tätä pieniltä yhtiöiltä)
- **Hallituksen jäsen ja toimitusjohtaja** voivat joutua **vahingonkorvausvastuuseen** yhtiötä ja kolmatta kohtaan, jos ovat rikkoneet velvollisuuksiaan (OYL 22 luku, **vahingonkorvauskanne**)
- **Erityinen tarkastus** – vähemmistöosakkeenomistaja voi vaatia, jos epäilee väärinkäytöstä

7.6 Talous ja varojenjako

- **Oma pääoma** = osakepääoma + rahastot + edellisten tilikausien voitto
- **SVOP-rahasto** (sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto) – vapaaehtoinen, jaettavissa helpommin
- **Varojenjako**: vain **jakokelpoisesta omaisuudesta**, maksukykytestin jälkeen. **Osinko** on tavallisin muoto.
- **Osakeanti** – uusien osakkeiden liikkeeseenlasku (rahoituksen hankinta); voi olla **suunnattu** (poiketaan etuoikeudesta)
- **Pääomalaina** – erityinen laina, joka luetaan omiin varoihin tietyin edellytyksin
- **Omien osakkeiden hankkiminen ja lunastaminen** – säänneltyä, edellyttää yhtiökokouksen päätöksen
- **Konserni** – emoyhtiö + tytäryhtiöt, joissa emolla on määräysvalta
- **Saneeraus ja konkurssi** – maksukyvyttömyystilanteissa

---

8. Osuuskunta (lyhyesti)

- Jäsenet omistavat **osuuksia**, eivät osakkeita
- Päätösvalta perustuu **jäsenyyteen** (yksi jäsen = yksi ääni), ei pääomaan
- Jäsenet eivät vastaa henkilökohtaisesti yhtiön veloista (ellei osuuskunnan säännöissä toisin)
- Sopii yhteenliittymille, joissa tavoite on tukea jäsenten elinkeinoa (esim. osuuspankit, S-ryhmä)

9. Yhtiömuotojen vertailutaulukko – opettele tämä ulkoa

	Yksityisliike	Avoin yhtiö	Kommandiittiyhtiö	Osakeyhtiö
Perustajia	1	väh. 2	väh. 2 (1 vast. + 1 äänetön)	1+
Erotettava pääoma	ei	ei	ei	ei pakollista (Oyj 80 000 €)
Rekisteröinti	kaupparekisteriin	3 kk yhtiösopimuksesta	3 kk yhtiösopimuksesta	3 kk perustamissopimuksesta
Vastuu veloista	**yrittäjä henkilökohtaisesti**	**yhtiömiehet henkilökohtaisesti ja yhteisvastuullisesti**	vastuunalaiset henkilökohtaisesti; äänetön **panokseensa asti**	**osakkeenomistaja ei vastaa**
Päätöksenteko	yrittäjä itse	yhdessä / sopimuksen mukaan	yhdessä / sopimuksen mukaan	enemmistöperiaate, 2/3 määräenemmistö erityistapauksissa
Hallinto	kevyt	kevyt	kevyt	yhtiökokous + hallitus (+ tj)
Verotus	yrittäjän henkilökohtainen	laskentayksikkö, tulo yhtiömiehille	laskentayksikkö, tulo yhtiömiehille	**itsenäinen verovelvollinen** (yhteisövero)
Sopii	aloittavalle pieni, yksin	luotetulle kumppanille	kun tarvitaan sijoittaja ilman valtaa	kun halutaan rajoittaa riskiä ja kasvaa

> **Muistisääntö: "Vastuu on se, mitä myydään."** Mitä enemmän vastuuta otat, sitä vähemmän byrokratiaa. Mitä vähemmän vastuuta, sitä enemmän rekisteriä ja raportointia.

10. Verotus – mitä Moodle-oppaasta tulee tenttiin

Yhtiömuoto	Verotuksen logiikka
Toiminimi	ei ole erillinen verovelvollinen – **yrittäjän tulo verotetaan henkilökohtaisesti** (ansiotulona)
Avoin yhtiö / kommandiittiyhtiö	**laskentayksikkö** – yhtiö ei maksa veroa, vaan tulo jaetaan yhtiömiehille verotettavaksi
Osakeyhtiö	**itsenäinen verovelvollinen** – maksaa **yhteisöveroa** (20 %); osakkeenomistaja maksaa veroa **osingosta**

Osinkojen verotus (listaamaton yhtiö): osinko on osittain verovapaata ja osittain verotettavaa pääomatuloa/ansiotuloa sen mukaan, ylittääkö osinko osakkaan osuuden yhtiön **nettovarallisuudesta**. Käytännössä: mitä pienempi yhtiön varallisuus, sitä ankarampi osingon verotus. Suurilla nettovaroilla (n. 1,9 M€:n raja) verotus kevenee.

Kevytyrittäjyys ei ole yhtiömuoto – se on itsensä työllistämisen muoto, jossa **laskutuspalveluyritys** hoitaa laskutuksen ja veroilmoitukset. Kevytyrittäjää pidetään yrittäjänä, kun työtä ei tehdä työsuhteessa.

> **Tenttikysymys usein:** "Mitä eroa on toiminimellä ja osakeyhtiöllä verotuksessa?" → *Toiminimi ei ole erillinen verovelvollinen (tulo verotetaan yrittäjän henkilökohtaisena tulona), osakeyhtiö on itsenäinen verovelvollinen ja maksaa yhteisöveroa; lisäksi osinkojen verotus tulee erikseen.*

---

11. Pikatesti – yritystoiminta

1. Milloin elinkeino vaatii luvan? Anna esimerkki.
2. Mikä on kaupparekisterin merkitys kolmannelle henkilölle?
3. Missä ajassa yhtiön perustaminen on ilmoitettava kaupparekisteriin? Mitä muuten tapahtuu?
4. Kuka vastaa avoimen yhtiön veloista?
5. Mikä on äänettömän yhtiömiehen vastuu ja oikeus edustaa yhtiötä?
6. Paljonko osakepääomaa osakeyhtiö tarvitsee perustettaessa? Entä julkinen osakeyhtiö?
7. Kuka edustaa osakeyhtiötä ja mitä nimenkirjoitusoikeus tarkoittaa?
8. Mikä on 2/3 määräenemmistön vaativa päätös? Anna esimerkki.
9. Miten henkilöyhtiötä verotetaan?
10. Mitä eroa on lunastuslausekkeella ja suostumuslausekkeella?
11. Miksi osakkeenomistaja ei vastaa yhtiön veloista – ja milloin tilanne muuttuu?
12. Milloin toiminimi on hyvä valinta, milloin osakeyhtiö?

> **Vinkki:** vastaa ääneen. Jos vastaus on yli 30 sekuntia hakusessa, se kohta pitää kerrata.

06 · Lakipaketti: Oikeustoimilaki ja Kuluttajansuojalaki 2 luku

> Tentissä lakitekstiä ei lueta – se **osataan**. Käy tämä läpi niin, että osaat sanoa jokaisesta pykälästä **yhden lauseen**, mitä se säätää. Silloin vastaus alkaa aina oikein: *"OikTL 6 §:n mukaan…"*

A. OIKEUSTOIMILAKI (Laki varallisuusoikeudellisista oikeustoimista, 13.6.1929/228)

Soveltamisala: varallisuusoikeudelliset oikeustoimet – sopimukset, tarjoukset, valtuutus. Ei sovellu perheoikeuteen eikä testamentteihin.

---

1 luku – Sopimuksen tekeminen (1–9 §)

§	Mitä säätää	Muistisana
1 §	Tarjous ja hyväksyvä vastaus **sitovat** antajaansa	sitovuuden perusta
2 §	Jos tarjouksessa on **määräaika**, vastauksen on **saavuttava** siinä ajassa	saapuminen, ei lähettäminen
3 §	**Suullinen tarjous** → vastaus heti, muuten tarjous hylätty	heti tai ei koskaan
4 §	**Liian myöhään** saapunut hyväksyvä vastaus = **uusi tarjous**	myöhässä = uusi tarjous
5 §	**Hylätty tarjous on rauennut**	hylkäys tappaa
6 §	Vastaus, jossa **lisäys, rajoitus tai ehto** = kieltävä vastaus + **uusi tarjous**	"kyllä mutta" = ei
7 §	**Peruutus** estää sitovuuden, jos se saapuu ennen kuin vastaanottaja on ottanut selon tarjouksesta	peruutus kilpaa tiedon kanssa
8 §	Jos nimenomaista vastausta ei vaadita → vastaanottajan on kysyttäessä ilmoitettava; muuten tarjous raukeaa	hiljaisuus ei sido
9 §	**Huutokaupan** tarjous sitoo, kunnes kauppa päättyy tai tulee korkeampi tarjous	huuto = heti sitova

2 luku – Valtuutus (10–27 §)

§	Mitä säätää
10 §	Valtuutettu, joka toimii **valtuutuksen rajoissa valtuuttajan nimessä**, sitoo **valtuuttajan** kolmanteen nähden (**välitön edustus**)
11 §	Jos valtuutettu toimi **ohjeiden vastaisesti** (ylitti toimivallan), oikeustoimi ei sido valtuuttajaa, jos kolmas **tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää**
12 §	Erityisellä tiedonannolla annettu valtuutus peruutetaan ilmoittamalla siitä samalle henkilölle
13 §	Sanomalehdessä julkaistu valtuutus peruutetaan samassa lehdessä
14 §	Toimesta johtuva valtuutus peruutetaan poistamalla valtuutettu toimesta
15 §	Asiakirjaan perustuva valtuutus peruutetaan ottamalla asiakirja takaisin tai hävittämällä se
16 §	Jos useampi peruutustapa soveltuu, kaikkia on noudatettava
17 §	Kadonnut valtuuttamisasiakirja voidaan **julistaa tehottomaksi**
18 §	Pelkän tiedonannon perusteella annettu valtuutus peruutetaan ilmoituksella valtuutetulle
19 §	Jos valtuuttajalla on aihe epäillä, että valtuutettu toimii peruutuksesta huolimatta, valtuuttajan on **ilmoitettava** kolmannelle – muuten vilpitön kolmas saa suojan
20 §	Jos valtuutus on **kielletty** ilman muodon noudattamista, oikeustoimi ei sido, jos kolmas **tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää**
21 §	**Valtuuttajan kuolema** – valtuutus on lähtökohtaisesti edelleen voimassa, ellei erityisistä syistä muuta johdu
22 §	Toimintakelpoisuuden rajoitus: valtuutetun oikeustoimella sama vaikutus kuin valtuuttajan omalla
23 §	Konkurssi: sama vaikutus kuin valtuuttajan omalla oikeustoimella
24 §	Valtuutetulla on oikeus suojatoimiin ennen edunvalvojan/pesänhoitajan toimia
25 §	**Ilman valtuutusta valtuutettuna esiintyminen** → velvollisuus korvata kolmannelle aiheutunut vahinko
26 §	Valtuutusta koskevia säännöksiä sovelletaan vastaavasti **edustamiseen**
27 §	**Prokuran** peruuttaminen, kun se on ilmoitettu kaupparekisteriin, noudattaa erityissäännöksiä

3 luku – Oikeustointen pätemättömyys ja sovittelu (28–38 §)

§	Pätemättömyysperuste
28 §	**Pakko** – väkivaltainen piteleminen tai pakottava hengen/terveyden vaaraa käsittävä uhkaus
29 §	**Pakko (lievempi)** – oikeudenvastainen pakottaminen, jonka vastapuoli itse aiheutti tai tiesi
30 §	**Petollinen viettely**
31 §	**Kiskonta** – pulaa, ymmärtämättömyyttä, kevytmielisyyttä tai riippuvaista asemaa hyväksikäyttäen etu, joka on **ilmeisessä epäsuhteessa** vastikkeeseen
32 §	**Erehdys / erhekirjoitus** – tahdonilmaisu sai toisen sisällön; vastapuoli tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää
33 §	**Kunnianvastainen ja arvoton menettely** – olosuhteet sellaiset, että niistä tietoisen olisi kunnian vastaista vedota oikeustoimeen
34 §	**Valeasiakirja** – vilpittömän mielen siirronsaaja saa suojan
35 §	**Haltijavelkakirja** – allekirjoittaja sidotaan, jos siirronsaaja oli vilpittömässä mielessä
36 §	**Kohtuuttoman ehdon sovittelu** – ehtoa voidaan sovitella tai jättää se huomioon ottamatta; arvioidaan koko sisältö, osapuolten asema, olosuhteet
37 §	**Pantin menettämisehto** on tehoton
38 §	**Kilpailukieltosopimus** ei sido siltä osin kuin se kohtuuttomasti rajoittaa toimintavapautta

4 luku – Erinäisiä määräyksiä (39–42 §)

- **39 §** – vilpittömän mielen ajankohta ratkaisee
- **40 §** – ilmoitus katsotaan toimitetuksi, kun se on **lähetetty** asianmukaisesti (postitse/sähköisesti)
- **41–42 §** – kumoamissäännökset ja voimaantulo

> **Tentin 12 tärkeintä pykälää:** 1, 2, 6, 7, 9, 10, 11, 25, 28, 30, 31, 33, 36. Jos osaat nämä, pärjäät.

B. KULUTTAJANSUOJALAKI (20.1.1978/38) – vain 2 luku

2 luku: Markkinointi ja menettelyt asiakassuhteessa (uudistettu 2023 EU:n modernisointidirektiivin mukaisesti).

Soveltamisala: elinkeinonharjoittajan **markkinointi kuluttajille** ja **menettelyt asiakassuhteessa**.

B.1 Kielletty markkinointi ja sopimaton menettely

§	Sisältö
1 §	**Hyvän tavan vastaisen markkinoinnin ja sopimattoman menettelyn kielto** – yleissäännös, kaiken perusta
2 §	**Markkinoinnin hyvän tavan vastaisuus** – erityisesti kuluttajan taloudelliseen käyttäytymiseen vaikuttaminen
3 §	**Menettelyn sopimattomuus** – hyvän tavan vastaisuus ja/tai olennaisten tietojen puute
4 §	**Markkinoinnin tunnistettavuus** – mainoksen on käytävä ilmi mainokseksi (**piilomainonta kielletty**)
5 §	**Sekaannuksen vaara** – ei saa aiheuttaa sekaannusta toisen elinkeinonharjoittajan kanssa
6 §	**Kielto antaa totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja**
6 a §	**Kielto markkinoida merkityksettömillä ja ominaisuuksiin perustumattomilla seikoilla**
6 b §	**Kielletyt ympäristöväittämät** tulevasta ympäristönsuojelullisesta tasosta
7 §	**Olennaisten tietojen antamatta jättäminen** – myös se on sopimatonta
8 §	**Tiedonantovelvollisuus** tarjottaessa yksilöityä kulutushyödykettä
8 a §	**Ennen sopimuksen tekemistä annettavat tiedot**
8 b §	Velvollisuus antaa tietoja **tuomioistuimen ulkopuolisista riidanratkaisuelimistä**
8 c §	Erityinen tiedonantovelvollisuus **käytetyn tavaran julkisessa huutokaupassa**
8 d §	Tieto **hakukyselyn tulosten keskeisistä muuttujista** (hintajärjestys, maksettu sijoittelu)
8 e §	Velvollisuus antaa tietoa **kuluttaja-arvosteluista** – jos arvosteluja näytetään, on kerrottava miten ne on varmistettu
8 f §	Velvollisuus antaa tietoa **ympäristö- ja yhteiskuntavaikutusten vertailusta**
9 §	**Kielto käyttää aggressiivisia menettelyjä** – painostus, häirintä, pakottaminen
10 §	**Kielto toimittaa kulutushyödykkeitä ilman tilausta** – ei "negatiivista myyntiä"
10 a §	**Lisämaksujen periminen** – oletusvalinnat eivät saa johtaa maksuun (drip pricing -kielto)
11 §	**Tavaroita koskevat hinnanalennusilmoitukset** – alennus on ilmoitettava suhteessa **alimpaan hintaan 30 päivän aikana**
12 §	**Yhdistetyt tarjoukset ja kylkiäistarjoukset** – ehdot selvästi ilmoitettava
13 §	**Markkinointiarpajaisten ehtojen selkeys**
14 §	**Puhelinasioinnista perittävät kulut** – enintään tietyt rajat
15 §	Tarkemmat säännökset (valtioneuvoston asetuksella)

B.2 Seuraamukset ja valvonta

§	Sisältö
15 a §	Seuraamukset markkinointisäännösten rikkomisesta
16 §	**Kielto** – kuluttaja-asiamies tai markkinaoikeus voi kieltää
17 §	**Kiellon määrääminen** – markkinaoikeus, tehosteena **uhkasakko**
18 §	Ahvenanmaan valtionviraston kielto eräissä asioissa
19 §	**Määräys markkinointitoimen oikaisemiseksi**
19 a §	**Seuraamusmaksu** markkinointisäännösten rikkomisesta
20 §	**Valvonta** – kuluttaja-asiamies valvoo, markkinaoikeus ratkaisee

B.3 Muista nämä kolme asiaa KSL 2 luvusta

1. **Yleissäännös on 1 §** – hyvän tavan vastainen markkinointi ja sopimaton menettely on kielletty.
2. **Kiellettyjä tyyppejä ovat:** harhaanjohtaminen (6 §), olennaisten tietojen puuttuminen (7 §), piilomainonta (4 §), aggressiivinen menettely (9 §), tilaamaton toimitus (10 §), oletusvalinnat maksullisiksi (10 a §), valealennukset (11 §).
3. **Valvonta:** kuluttaja-asiamies + markkinaoikeus; seuraamuksina **kielto, uhkasakko, seuraamusmaksu ja oikaisumääräys**.

> **Ansa:** KSL 2 luku ei sääntele sopimuksen **pätevyyttä** – se sääntelee **markkinointia ja menettelyä**. Sopimuksen kohtuuttomuus on KSL **3 luvussa** ja sovittelu **4 luvussa**. Tämä ero kysytään usein.

C. Yhdistä: mikä laki mihinkin tilanteeseen

Tilanne	Sovellettava laki
Yritys A myy yritys B:lle koneen, kone on viallinen	**Kauppalaki** (tahdonvaltainen)
Kuluttaja ostaa kaupasta puhelimen, joka on viallinen	**KSL 5–6 luku** (pakottava)
Yritys mainostaa "-50 %" ilman todellista vertailuhintaa	**KSL 2 luku, 11 §**
Yritys esiintyy toisen yrityksen valtuutettuna ilman valtuutusta	**OikTL 25 §**
Kuluttajalle tyrkytetään kohtuuton sopimusehto	**OikTL 36 §** ja **KSL 3–4 luku**
Työntekijä kolhaisee asiakkaan auton työajalla	**Vahl 3:1** (isännänvastuu)
Kiinteistökauppa tehdään suullisesti	**Maakaari** – muoto puuttuu, kauppa mitätön
Vuokralainen jättää vuokrat maksamatta	**AHVL** – irtisanominen/purku

---

D. Pikatesti – lait

1. Mitä OikTL 2 § vaatii vastauksen saapumisesta?
2. Mitä eroa on 11 §:llä ja 20 §:llä (valtuutus)?
3. Mikä pykälä kieltää kohtuuttoman ehdon? Mitä siinä voidaan tehdä?
4. Mikä on kiskonnan tunnusmerkistö (31 §)?
5. Mitä KSL 2 luvun 4 § sääntelee?
6. Mitä KSL 2 luvun 11 § vaatii alennusilmoitukselta?
7. Kuka valvoo KSL 2 luvun noudattamista ja mitä seuraamuksia voi tulla?
8. Mitä eroa on KSL 2 luvulla ja KSL 3 luvulla?

07 Muistisäännöt – Liiketoiminnan juridiikka

Tämä muistilista on rakennettu kurssin lähteistä (Juridiikan Perusteet -kirja luvut 1–4 ja 6, Yritysjuridiikka luku 4, Veronmaksajan pieni opas Mikä yhtiömuodoksi yritykselle, oikeustoimilaki 1929/228 sekä kuluttajansuojalaki 1978/38). Jokainen muistisääntö on tehty kokeen kannalta: se pakottaa palauttamaan mieleen oikean sisällön, ei vain sanaa. Lue aihe kerrallaan: ensin muistisääntö, sitten kymmenen kärkisääntöä, sitten ansat. Viimeisen illan lista on tarkoitettu luettavaksi kahdesti.

Yksi varoitus numeroista: kuluttajansuojalakia uudistettiin vuonna 2021 (1242/2021), joten osa oppikirjan pykälänumeroista on vanhentunut. Korteissa ja tässä listassa KSL:n pykälät viittaavat voimassa olevaan lakiin. Jos tehtävässä pyydetään kirjan pykälää, kirjoita mukaan myös asian sisältö, niin numero ei kaada vastausta.

---

1. Oikeuden olemus

Muistisääntö: P L A M – ja kuusi lähdettä

Normihierarkia ylhäältä alas: **P**erustuslaki, **L**ait, **A**setukset (valtioneuvoston, presidentin ja ministeriöiden), **M**uut alemman asteiset normit. Nelikirjaiminen runko on helppo piirtää paperin reunaan, ja siihen voi lisätä nuolen yläpuolelle EU-oikeuden etusijan.

Oikeuslähteet taas menevät järjestyksessä **L-E-O-T-K-T**: **L**aki, **E**sityöt, **O**ikeuskäytäntö, **T**avanomainen oikeus, **K**auppatavat, **T**iede (ei varsinainen oikeuslähde, mutta tulkintavaikutus). Kuusi kirjainta, kuusi lähdettä. Jos muistat kuusi, et unohda esitöitä etkä kauppatapaa, jotka kysytään lähes joka kokeessa.

EU:n sopimushistoria on yksi ainoa lukusarja: **51–57–86–92–97–01–07**. Vuonna 1951 Pariisissa hiili ja teräs (EHTY), 1957 Roomassa atomi (Euratom) ja talousyhteisö (ETY), 1986 Euroopan yhtenäisasiakirja, 1992 Maastrichtin sopimus (EU syntyi 1993), 1997 Amsterdam, 2001 Nizza, 2007 Lissabonissa allekirjoitus ja 2009 voimaan. Muista erikseen, että Lissabonissa vasta EU sai oikeushenkilöllisyyden ja Euroopan yhteisö katosi käsitteenä.

Tuomioistuimet: **20–5–2**. 20 käräjäoikeutta (vuoden 2019 alusta, sitä ennen 27), 5 hovioikeutta (**HeTuValiRo**: Helsinki, Turku, Vaasa, Itä-Suomi Kuopiossa, Rovaniemi) ja 2 ylintä (KKO ja KHO). Erityistuomioistuimet ovat **TyVaMaVa**: työtuomioistuin, vakuutusoikeus, markkinaoikeus, valtakunnanoikeus.

10 kokeen kärkisääntöä

1. Oikeusjärjestys = valtiossa voimassa olevien oikeusnormien kokonaisuus. Oikeus ei ole vain lakiteksti, vaan myös se, miten sitä sovelletaan.
2. Keskeisin oikeuslähde on kirjoitettu laki. Prejudikaatit eivät muodollisesti sido civil law -järjestelmässä, mutta niillä on käytännössä suuri merkitys.
3. Lain esityöt = komitean mietinnöt, hallituksen esitykset ja muu valmisteluaineisto. Ne auttavat tulkinnassa, eivät ole laki.
4. Normihierarkia ratkaisee ristiriidat: ylempi normi voittaa. EU-oikeuden etusija menee kansallisen normin edelle myös silloin, kun kansallinen normi on myöhempi.
5. Perustuslainmukaisuutta valvoo eduskunnan perustuslakivaliokunta. Poikkeuslaki säädetään perustuslain säätämisjärjestyksessä.
6. Kansalaisaloite vaatii 50 000 äänioikeutettua. Tavallisen lain toinen käsittely ratkaistaan yksinkertaisella enemmistöllä aikaisintaan kolmantena päivänä ensimmäisen käsittelyn

päättymisestä.

7. Tuomioistuimen toimivalta jakautuu kolmeen: asiallinen (mitä asioita), asteellinen (missä järjestyksessä) ja alueellinen (millä alueella).
8. Siviiliprosessin tehtävä on oikeussuoja, rikosprosessin tehtävä on sekä selvittää että ehkäistä. Syyttömyysolettama kuuluu rikosprosessiin.
9. Dualismi = kaksi erillistä järjestelmää, kansainvälinen normi vaatii kansallisen lainsäädäntötoimen. Monismi = yksi järjestelmä, ratifiointi voi riittää.
10. Asetus on välittömästi sovellettavaa oikeutta kaikkialla. Direktiivi on kehotus: jäsenmaan on muutettava lainsäädäntöään määräajassa, ja laiminlyönnistä voi seurata valtion korvausvastuu.

Ansat

- **Asiallinen vs. asteellinen**: asiallinen kertoo, mitä asioita tuomioistuin käsittelee, asteellinen sitä, missä järjestyksessä asia etenee.
- **Käräjäoikeus vs. hallinto-oikeus**: riita- ja rikosasiat menevät käräjäoikeuteen, viranomaisen päätöksestä valitetaan hallinto-oikeuteen.
- **KHO vs. KKO**: KKO on ylin tuomiovalta riita- ja rikosasioissa, KHO hallintolainkäytössä.

---

2. Henkilöoikeus

Muistisääntö: 15 – 18 – ja VASETTI

Ikäankkuri on koko luvun selkäranka: **15** = rikoskelpoisuus ja oikeus tehdä työsopimus sekä määrätä työansioista. **18** = täysi toimintakelpoisuus. Vahingonkorvausvastuulla ei ole alaikärajaa, ja oikeushenkilön rikosvastuu on mahdollinen vain, jos rikoksesta on säädetty yhteisösakko.

Valtuutusmuodot menevät sanaan **VASETTI**: **V**altakirja, **A**semavaltuutus, **S**allimis- eli toleranssivaltuutus, **E**rityiseen tiedonantoon perustuva valtuutus, **T**ilanne- eli kombinaatiovaltuutus, **T**oimeksiantovaltuutus. Kuusi muotoa, yksi sana. Jokaisella on oma peruutustapansa, ja juuri se kysytään: valtakirja otetaan pois tai hävitetään, asemavaltuutus peruutetaan poistamalla henkilö asemasta, sallimisvaltuutus ilmoittamalla kolmannelle, tilannevaltuutus päättyy itsestään, toimeksiantovaltuutus ilmoittamalla valtuutetulle.

Edunvalvojan kolme lukua: **3 kk** omaisuusluettelo, **vuositili** joka vuosi, **päätöstili** tehtävän päättyessä.

Prokuran kaksi kieltoa: **ei kiinteää, ei eteenpäin**. Prokuristi ei luovuta eikä kiinnitä kiinteää omaisuutta ilman erityistä valtuutusta eikä siirrä prokuraa toiselle.

10 kokeen kärkisääntöä

1. Oikeuskelpoisuus on passiivista: kelpoisuus olla oikeuksien haltija. Toimintakelpoisuus on aktiivista: kelpoisuus tehdä oikeustoimia itse.
2. Vajaavaltaisia ovat alle 18-vuotiaat ja vajaavaltaisiksi julistetut. Vajaavaltainen voi tehdä tavanomaisia ja merkitykseltään vähäisiä oikeustoimia.
3. Alaikäisen oikeustoimi on pätevä ilman huoltajaa vain, jos se on sekä olosuhteisiin nähden tavanomainen että merkitykseltään vähäinen. Molemmat ehdot tarvitaan.
4. Edunvalvojan määrääminen ei rajoita toimintakelpoisuutta. Vajaavaltaiseksi julistaminen on viimesijainen keino, ja toimintakelpoisuutta saa rajoittaa vain niin paljon kuin on tarpeen.
5. Edunvalvoja ei voi tehdä testamenttia, antaa suostumusta avioliittoon eikä lahjoittaa päämiehen omaisuutta.

6. Holhousviranomaisen lupa tarvitaan muun muassa kiinteän omaisuuden luovutukseen ja hankintaan, panttaamiseen, muuhun lainaan kuin valtion takaamaan opintolainaan, elinkeinon harjoittamiseen ja perinnöstä luopumiseen.
7. Edunvalvoja on esteellinen, jos vastapuolena on hän itse tai hänen läheisensä. Silloin määrätään sijainen.
8. Edunvalvontavaltuutus on kirjallinen, kahden esteettömän todistajan todistama, eikä lähiomainen voi todistaa. Se tulee voimaan vasta holhousviranomaisen vahvistuksella.
9. Valtuutus on yksipuolinen oikeustoimi: se oikeuttaa mutta ei velvoita valtuutettua. Valtuuttajan on oltava oikeustoimikelpoinen, valtuutettu voi olla vajaavaltainen.
10. Kelpoisuuden ylitys ei sido päämiestä, vaikka kolmas olisi vilpitön. Toimivallan ylitys sitoo päämiestä, jos kolmas ei tiennyt eikä hänen olisi pitänyt tietää siitä – paitsi toimeksiantovaltuutuksessa, jossa kolmannen vilpitöntä mieltä ei suojata.

Ansat

- **Kelpoisuus vs. toimivalta**: kelpoisuus näkyy valtakirjasta ja vaikuttaa suhteessa kolmanteen. Toimiohjeet ovat päämiehen ja valtuutetun välinen asia ja määrittävät toimivaltaa.
- **Edunvalvoja vs. edunvalvontavaltuutettu**: edunvalvoja määrätään jälkikäteen tuomioistuimen tai holhousviranomaisen toimesta, valtuutettu nimetään itse etukäteen.
- **Oikeushenkilön synty**: yhdistys ja osakeyhtiö syntyvät rekisterimerkinnällä, eivät sopimuksella.

---

3. Sopimusoikeus

Muistisääntö: kolme kohtaloa ja 2 vs. 5

Tarjous–vastaus-mekanismissa vastauksella on vain kolme kohtaloa. **Puhdas ja ajoissa** = sopimus. **Hylkäys tai passiivisuus** = tarjous raukeaa. **Myöhässä tai muutettu** = vastatarjous, ja pallo siirtyy alkuperäiselle tarjoajalle. Kolme laatikkoa, joihin voi kirjoittaa myös reklamaatiovelvollisuuden poikkeuksen: jos lähettäjä on voinut olettaa vastauksen tulleen perille tai vastaavan tarjousta, saajan on reklamoitava tai sopimus syntyy.

Pätemättömyydessä on kaksi lukua: **2 vahvaa ja 5 heikkoa**. Vahvat ovat törkeä pakko (28 §) ja tahdonilmaisun muuttuminen matkalla (32.2 §) – niihin voi vedota aina. Heikot ovat **L-P-K-I-K**: lievä pakko, petollinen viettely, kiskonta, ilmaisuerehdys, kunnianvastainen ja arvoton menettely. Heikko menestyy vain, jos vastapuoli oli mala fide. Tämä yksi jako ratkaisee monta monivalintaa.

Tulkintasäännöt: **E-T-M**. **E**päselvyyssääntö (epäselvä ehto laatijansa vahingoksi), **T**avallisuussääntö (yleinen käytäntö ratkaisee), **M**inimisääntö (velvoittuneen kannalta lievin, lähinnä lahjoissa). Lisäksi muista, että käsin kirjoitettu voittaa tulostetun ja tulostettu painetun.

Muotomääräykset: **V-E-O**. **V**arsinainen = laiminlyönti tekee sopimuksen pätemättömäksi (kiinteistökauppa, maanvuokra, avioehto, testamentti, lahjanlupaus). **E**pävarsinainen = seuraamus mutta ei pätemättömyyttä (osamaksukauppa, virka-apu). **O**hjesisältöinen = vain ohje (huoneenvuokrasopimuksen kirjallisuus).

Kuluttajansuojalain luvut menevät putkeen **4-5-6-7-8**: 4 sovittelu ja tulkinta, 5 tavarankauppa, 6 etä- ja kotimyynti, 7 kuluttajaluotot, 8 palvelukset.

10 kokeen kärkisääntöä

1. Sopimusvapaus tarkoittaa vapautta valita kumppani, päättää sisällöstä ja muodosta. Vastapari on sopimuspakko, joka koskee lähinnä julkisia laitoksia ja monopoleja.

2. Pacta sunt servanda: tehty sopimus on pidettävä. Laiminlyönti on sopimusrikkomus, josta seuraa sanktioita, kuten sopimussakko ja vahingonkorvaus.
3. Pakottava sääntely estää poikkeamisen, mutta suojatun tahon hyväksi saa sopia paremmin. Dispositiivinen sääntely täyttää aukot silloin, kun asiasta ei ole sovittu.
4. Oikeusohjeiden järjestys: pakottava laki, sopimus, vakiintunut käytäntö ja kauppatapa, vasta viimeisenä tahdonvaltainen laki. Kauppatapaan ei voi vedota kuluttajaa vastaan.
5. Tarjous sitoo, kun vastaanottaja on ottanut siitä selon. Siihen asti sen voi peruuttaa. Tarjous, jossa on merkintä sitoumuksetta, ei ole tarjous vaan kehotus tehdä ostotarjous.
6. Tarjouksen tunnusmerkit: riittävä yksilöinti, kohdistuminen rajatulle henkilöpiirille ja sitoutumistahto. Mainos ei täytä näitä, koska se kohdistuu rajoittamattomaan joukkoon.
7. Sopimusneuvottelut eivät sido, mutta vilpillinen neuvottelu voi johtaa korvausvastuuseen. Sopimuksentekotuottamus (culpa in contrahendo) korvaa turhat neuvottelukulut, usein negatiivisen sopimusedun mukaan.
8. Pätemättömyys on joko itsestään vaikuttavaa tai moitteen- ja väitteenvarainen, ja joko korjauskelpoista tai korjauskelvotonta. Korjauskelvoton vaatii aina uuden oikeustoimen.
9. Kaupan virheessä muista järjestys: ensin virheen oikaisu tai uusi toimitus, sitten hinnanalennus, sitten purku. Myyjällä on ensisijainen oikeus korjata, jos se on mahdollista.
10. Vastuu jakautuu kahtia: välittömät vahingot ovat kontrollivastuuta (myyjä vapautuu vain ylivoimaisella esteellä), välilliset ovat tuottamusvastuuta. Kuluttajankaupassa myyjä vastaa välittömistä aina.

Ansat

- **Kauppalaki vs. kuluttajansuojalaki**: jos myyjä on elinkeinonharjoittaja ja ostaja kuluttaja, sovelletaan KSL:ää. Kahden elinkeinonharjoittajan tai kahden yksityisen välillä sovelletaan kauppalakia.
- **Vaaranvastuu**: kauppalaissa siirtyy rahdinkuljettajalle luovutettaessa (kaukokauppa), KSL:ssä aina vasta ostajan luovutushetkellä.
- **Motiivierehdys vs. ilmaisuerehdys**: motiivierehdys ei yleensä kaada sopimusta, ilmaisuerehdys voi kaataa, jos vastaanottaja tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää erehdyksestä.

---

4. Vahingonkorvaus

Muistisääntö: TTA, SAKP ja EKA

Vastuuperusteet lyhenevät sanaan **TTA**: **T**uottamus (tahallisuus tai huolimattomuus), **T**ahallisuus (tarkoitus tai varmana pitäminen), **A**nkara vastuu (tuottamukseton, toimintaperusteinen). Tuottamus kattaa sekä dolus- että culpa-muodon, ja juuri siksi tuottamus riittää korvausvastuun perustaksi.

Henkilövahingon neljä korvattavaa erää ovat **SAKP**: **S**airaanhoitokustannukset ja muut tarpeelliset kulut, **A**nsionmenetys, **K**ipu ja särky sekä muu tilapäinen haitta, **P**ysyvä haitta. Neljä kohtaa, jotka löytyvät laista suoraan.

Sopimusvastuun koveneminen on porras **E-K-A**: **E**kskulpaatiovastuu (tuottamus, mutta todistustaakka käännetty), **K**ontrollivastuu (tuottamuksesta riippumaton, vapautus vain ennakoimattomasta ulkopuolisesta tapahtumasta), **A**nkara eli ehdoton vastuu (ei vapautumisperustetta). Mitä pidemmälle mennään, sitä vaikeampi vapautua.

Myötävaikutus konkretisoituu lukuihin: KKO:n kuntosalitapauksessa vastuu jaettiin 60 ja 40 prosenttiin. Yhteisvastuu puolestaan konkretisoituu sanoihin regressioikeus (mitä maksoin muiden puolesta) ja jälkitasaus (maksukyvytön kumppani).

10 kokeen kärkisääntöä

1. Tuottamusperiaate: joka tahallisesti tai tuottamuksesta aiheuttaa toiselle vahingon, on velvollinen korvaamaan sen. Tuottamus on huolellisuusvelvollisuuden rikkomista, vaikka siihen olisi kyetty.
2. Täyden korvauksen periaate: korvataan koko vahinko, mutta korvaus ei ole rangaistus. Sovittelu on poikkeus, ja tahallisesti aiheutetun vahingon kohdalla sovittelu vaatii erityisiä syitä.
3. Alle 18-vuotias vastaa vain kohtuullisessa määrin, ja 15-vuotiaan tuottamusta arvioidaan käytännössä kuin aikuisen. Huoltajan vastuu perustuu yleensä valvonnan laiminlyöntiin.
4. Yhteisvastuussa vahinkoa kärsinyt voi vaatia koko määrän keneltä tahansa. Maksaja saa regressioikeudella muiden osuudet, ja maksukyvyttömän osuus jaetaan jälkitasaaksella.
5. Henkilövahinko on lääketieteellisesti todettavissa oleva terveydentilan häiriö. Välitön vahinko korvataan, välillinen vain erityissäännöksen nojalla.
6. Esinevahingossa järjestys on: korjauskustannukset, sitten arvonalennus, sitten jälleenhankintahinta ja viimeisenä käypä arvo. Korjaus on tehtävä niin, ettei synny tarpeettomia kustannuksia.
7. Puhdas varallisuusvahinko korvataan ilman erityissääntelyä vain VahL 5:1:n edellytyksin, ja viimeinen kohta vaatii erittäin painavia syitä.
8. Isännänvastuu on työnantajan vastuuta ilman työnantajan omaa tuottamusta. Työntekijän vastuu on toissijaista: lievä tuottamus ei sido, tahallinen sitoo yleensä kokonaan.
9. Tuotevastuu koskee henkilö- ja esinevahinkoa, ei tuotteen vahinkoa itselleen. Korvauskynnys on 395 euroa. Potilasvahinkolaki korvaa vain henkilövahinkoja.
10. Rikosvahinkokorvaus valtion varoista on toissijaista: se vähennetään muista korvauksista, ja sitä haetaan kolmen vuoden kuluessa tuomiosta tai kymmenen vuoden kuluessa rikoksesta.

Ansat

- **Kontrollivastuu vs. ekskulpaatiovastuu**: molemmat ovat tuottamusvastuun muunnelmia, mutta kontrollivastuu on ankarampi, koska vapautus vaatii ulkopuolisen ennakoimattoman tapahtuman.
- **Välitön vs. välillinen**: välitön on loukatulle itselleen suoraan syntyvä, välillinen kolmannelle ensivahingon seurauksena.
- **VahL:n sovittelu vs. sopimusvastuu**: vahingonkorvauslain sovittelusäännös ei koske sopimukseen perustuvaa korvausvastuuta.

---

5. Yritystoiminta

Muistisääntö: A-K-O ja 1-0-2

Vastuu menee portaittain **A-K-O**: **A**voin yhtiö = kaikki yhtiömiehet vastaavat kaikesta kuin omista veloistaan. **K**ommandiittiyhtiö = vastuunalaiset vastaavat kaikesta, äänetön vain panoksestaan. **O**sakeyhtiö = osakkeenomistaja ei vastaa mitään (paitsi vapaaehtoisin vakuuksin ja vastuun samastamisen poikkeuksessa). Sama porras koskee edustamista: AY:ssä jokainen yhtiömies, KY:ssä vain vastuunalainen, OY:ssä hallitus ja toimitusjohtaja.

Verotus lyhenee muotoon **1-0-2**: toiminimi verotetaan **1** kerran yrittäjän tulona, avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö ovat **0** erillistä verovelvollista (laskentayksikköjä, tulo verotetaan yhtiömiehillä), osakeyhtiötä verotetaan **2** kertaa (yhtiövero 20 prosenttia ja osinko osakkaalla).

Rekisteröintiin kaikilla sama luku: **3 kuukautta**. Avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö, osakeyhtiö ja osuuskunta on ilmoitettava kaupparekisteriin kolmen kuukauden kuluessa perustamissopimuksen allekirjoittamisesta tai perustaminen raukeaa, ja kaikki syntyvät oikeushenkilöinä vasta rekisterimerkinnällä.

Toiminimen tunnukset: **ky, oy, osk** ja asunto-osakeyhtiössä as. oy. Avoimella yhtiöllä ei ole hyväksyttyä lyhennettä, joten sen toiminimestä on käytävä ilmi yhtiömuoto muulla tavoin. Kommandiittiyhtiössä saa näkyä vain vastuunalaisen yhtiömiehen nimi – äänettömän nimeä ei.

10 kokeen kärkisääntöä

1. Elinkeinovapaus tarkoittaa oikeutta harjoittaa laillista ja hyvän tavan mukaista elinkeinoa. Ilman erillistä lupaa sitä voivat harjoittaa luonnollinen henkilö, jolla on asuinpaikka ETA-alueella, suomalainen yhteisö tai säätiö sekä ETA-yhteisö, jolla on Suomessa sivuliike.
2. Elinkeino on ilmoitusvelvollinen, jos sitä harjoitetaan myymälästä, konttorista tai erityisestä myyntipaikasta tai jos apuna käytetään vierasta työvoimaa. Perusilmoitus tehdään ennen aloittamista.
3. Kaupparekisteriin merkityt ja kuulutetut seikat katsotaan kolmannen tietoon 16 päivän kuluttua kuuluttamisesta. Rekisteri on julkinen.
4. Yksinoikeus toiminimeen syntyy joko rekisteröinnillä tai vakiinnuttamisella. Toiminimi voidaan luovuttaa vain elinkeinotoiminnan luovutuksen yhteydessä, eikä henkilön sukunimeä sisältävä toiminimi siirry.
5. Yksityisliike ei ole itsenäinen oikeushenkilö, ja omistaja vastaa kaikella omaisuudellaan. Liikevelkojilla ei ole etuoikeutta liikevarallisuuteen.
6. Avoin yhtiö vaatii vähintään kaksi yhtiömiestä, ja yhtiösopimuksesta on ilmettävä toiminimi, kotipaikka, toimiala ja yhtiömiehet. Yhtiömies ei vapaudu vastuusta erotessaan ennen kuin ero on merkitty kaupparekisteriin ja kuulutettu.
7. Osakkeenomistajan rajoitettu vastuu on pääsääntö, ja julkisen osakeyhtiön vähimmäisosakepääoma on 80 000 euroa. Yksityisellä osakeyhtiöllä ei ole minimiosakepääomaa.
8. Apportti on osakkeen maksamista omaisuudella, ja sillä on oltava luovutushetkellä vähintään maksua vastaava arvo. Työ tai palvelu ei kelpaa apportiksi.
9. Osakeyhtiön pakolliset toimielimet ovat yhtiökokous ja hallitus. Varsinainen yhtiökokous on pidettävä kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä, ja siellä vahvistetaan tilinpäätös, päätetään voiton käytöstä, myönnetään vastuuvapaus ja valitaan hallitus sekä tilintarkastaja.
10. Varojenjako on laitonta, jos se tehdään ilman liiketaloudellista perustetta tai jos yhtiö on jaon vuoksi maksukyvytön. Vähemmistöosinko on vähintään puolet tilikauden voitosta mutta enintään 8 prosenttia omasta pääomasta.

Ansat

- **AY vs. KY**: avoimessa yhtiössä kaikki ovat vastuunalaisia. Kommandiittiyhtiössä tarvitaan aina vähintään yksi äänetön yhtiömies, ja äänetön ei voi edustaa yhtiötä asemansa perusteella.
- **Osakeyhtiö vs. osuuskunta**: osakeyhtiön tarkoitus on voiton tuottaminen osakkeenomistajille, osuuskunnan tarkoitus on jäsenten taloudenpidon tai elinkeinon tukeminen. Osuuskunnassa on lähtökohtaisesti yksi ääni jäsentä kohden.

- **Asunto-osakeyhtiö vs. osakeyhtiö**: asunto-osakeyhtiössä ei voi olla hallintoneuvostoa, ja kunnossapitovastuu jakautuu osakkaan (sisäosat) ja yhtiön (rakenteet ja perusjärjestelmät) kesken.

---

6. Lait: oikeustoimilaki ja kuluttajansuojalaki

Muistisääntö: 1-9, 10-27, 28-38, 39-40

Oikeustoimilain rakenne on neljä lohkoa. **1–9 §** = sopimuksen synty (tarjous, vastaus, määräaika, peruutus, huutokauppa). **10–27 §** = valtuutus (kelpoisuus, toimiohjeet, peruutus, kuolema, prokura). **28–38 §** = pätemättömyys ja sovittelu (pakko, viettely, kiskonta, erehdys, kunnianvastaisuus, 36 § sovittelu, 37 § pantti, 38 § kilpailukielto). **39–40 §** = yleiset säännökset (vilpitön mieli ja ilmoituksen lähettäminen).

Pykälien sisältöjä voi palauttaa mieleen kolmella ankkurilla. Pakkoketju on **28 törkeä, 29 lievä, 30 viettely, 31 kiskonta** – neljä peräkkäistä numeroa, neljä väärinkäytöstyyppiä. Pätemättömyyden yleislauseke on aina viimeisenä ennen sovittelua: **33 §**. Ja sovittelun jälkeen tulevat erityiset pätemättömyydet: pantin menettäminen 37 § ja kilpailukielto 38 §.

Kuluttajansuojalaissa luvut menevät putkeen: **4** sovittelu ja tulkinta, **5** tavarankauppa, **6** etä- ja kotimyynti, **7** luotot, **8** palvelut. Kuluttajakaupan neljä lukua, jotka on pakko muistaa: 14 päivää (peruuttaminen, 6:14), 6 kuukautta (virheolettama), 2 kuukautta (reklamaatio) ja 15 prosenttia (hinta-arvion ylitys).

10 kokeen kärkisääntöä

1. 1 §: tarjous ja siihen annettu vastaus sitovat antajaansa. 2 §: määräaika tarkoittaa, että vastauksen on saavuttava tarjoajalle siinä ajassa.
2. 3 §: suulliseen tarjoukseen on vastattava heti, muuten tarjous katsotaan hylätyksi. 5 §: hylätty tarjous raukeaa heti, vaikka voimassaoloaikaa olisi jäljellä.
3. 6 §: muutettu vastaus on kieltävä vastaus, johon liittyy uusi tarjous. 7 §: peruutus on tehokas vain, jos se saapuu ennen selonottoa tai samaan aikaan.
4. 10 §: valtuutettu tekee oikeustoimen valtuuttajan nimessä, ja vaikutus syntyy suoraan valtuuttajan ja kolmannen välillä. 11 §: toimiohjeiden vastainen oikeustoimi ei sido valtuuttajaa, jos kolmas tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää toimivallan ylityksestä.
5. 12 §: erityisellä tiedonannolla ilmoitettu valtuutus peruutetaan, kun peruutusilmoitus saapuu kolmannelle. 21 §: valtuuttajan kuolema ei lähtökohtaisesti lakkauta valtuutusta.
6. 25 §: toisen valtuutettuna esiintyvä, joka ei voi näyttää valtuutusta, korvaa kolmannelle vahingon, joka syntyy siitä, ettei oikeustoimi sido valtuuttajaa.
7. 28 §: törkeä pakko (väkivaltainen pitely tai hengen tai terveyden vaaraa käsittävä uhkaus) tekee oikeustoimesta sitomattoman. 29 §: lievä pakko sitoo vain, jos vastapuoli itse pakotti tai tiesi siitä.
8. 31 §: kiskonta edellyttää heikon aseman hyväksikäyttöä ja ilmeistä epäsuhtaa vastikkeeseen. 32 §: ilmaisuerehdys vapauttaa vain, jos vastaanottaja tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää erehdyksestä.
9. 33 §: kunnianvastainen ja arvoton menettely on yleislauseke ja käytännössä yleisin pätemättömyysperuste. 36 §: kohtuutonta ehtoa voidaan sovitella tai jättää se huomioon ottamatta.
10. KSL 6:14: peruuttamisoikeus on 14 päivää. KSL 4:3: etukäteen laadittu ehto tulkitaan epäselvässä tilanteessa kuluttajan hyväksi. KSL 5:2: kuluttajan vahingoksi poikkeava ehto on mitätön.

Ansat

- **28 § vs. 29 §**: törkeä pakko kohdistuu henkeen tai terveyteen, lievä pakko kunniaan, omaisuuteen tai vapauteen.
- **36 § sovittelu vs. 33 § kunnianvastaisuus**: sovittelu muuttaa ehdon sisältöä, kunnianvastaisuus kaataa koko oikeustoimen.
- **OikTL:n pätemättömyys vs. KSL:n mitättömyys**: OikTL koskee kaikkia varallisuusoikeudellisia oikeustoimia, KSL vain kuluttajansuojalain soveltamisalaan kuuluvia sopimuksia.

Viimeisen illan 20 asiaa

1. Normihierarkia: perustuslaki, lait, asetukset, muut. EU-oikeuden etusija menee kaiken kansallisen edelle.
2. Kuusi oikeuslähdettä: laki, esityöt, oikeuskäytäntö, tavanomainen oikeus, kauppatavat, oikeustiede.
3. Poikkeuslaki säädetään perustuslain säätämisjärjestyksessä, ja perustuslakivaliokunta valvoo.
4. 20 käräjäoikeutta, 5 hovioikeutta (HeTuVaIiRo), 2 ylintä, 4 erityistuomioistuinta (TyVaMaVa).
5. EU: 1951 EHTY, 1957 ETY ja Euratom, 1986 EYA, 1992 Maastricht, 2009 Lissabon voimaan. Asetus sitoo sellaisenaan, direktiivi vaatii kansallisen toimen.
6. Ikärajat: 15 = rikosvastuu ja työsopimus, 18 = täysivaltaisuus. Vahingonkorvausvastuulla ei alaikärajaa.
7. Valtuutusmuodot VASETTI. Kelpoisuus näkyy valtakirjasta, toimivalta toimiohjeista.
8. Prokura: ei kiinteää omaisuutta ilman erityisvaltuutusta, ei siirtoa eteenpäin, tunnus p.p.
9. Edunvalvoja: 3 kk omaisuusluettelo, vuositili, päätöstili. Ei testamenttia, ei lahjaa. Lupa kiinteistöön, panttiin, lainaan, elinkeinon harjoittamiseen, perinnöstä luopumiseen.
10. Sopimuksen synty: puhdas vastaus = sopimus, hylkäys = raukeaa, muutos tai myöhästyminen = vastatarjous.
11. Tarjous sitoo selonotosta. Sitä ennen peruutus on tehokas. Sitoumuksetta-merkintä poistaa sitovuuden.
12. Pätemättömyys: 2 vahvaa (28 §, 32.2 §) ja 5 heikkoa (LPKIK). Heikko vaatii vastapuolen mala fiden.
13. Tulkinta: epäselvyyssääntö, tavallisuussääntö, minimisääntö. Käsin kirjoitettu voittaa tulostetun, tulostettu painetun.
14. Muotomääräykset VEO: varsinainen kaataa, epävarsinainen rankaisee, ohjesisältöinen ohjaa.
15. Kauppa: virhe → oikaisu tai uusi toimitus → hinnanalennus → purku. Välitön vahinko on kontrollivastuuta, välillinen tuottamusvastuuta.
16. Kuluttajakaupan luvut: 14 päivää peruutus, 6 kuukautta virheolettama, 2 kuukautta reklamaatio, 15 prosenttia hinta-arvio, 30 euroa kotimyynnin raja, 395 euroa tuotevastuun kynnys.
17. Vahingonkorvaus: TTA perusteet, SAKP henkilövahingon erät, EKA vastuun koveneminen, yhteisvastuu ja regressio.
18. Yhtiömuodot: AY kaikki vastaa, KY äänetön vain panoksestaan, OY ei kukaan. Kaikki syntyvät rekisteröinnillä 3 kuukauden kuluessa.
19. Osakeyhtiö: 80 000 euron minimipääoma vain julkisella, yhtiökokous ja hallitus pakollisia, yhtiökokous 6 kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä, yhtiöjärjestyksen muutos 2/3.

20. Verotus 1-0-2: toiminimi kerran, henkilöyhtiö laskentayksikkönä, osakeyhtiö 20 prosenttia ja osinko toisen kerran.